

17381

121-122 Gyerekek Fek Kis Könyvtára

121-122

121-122. kötet

AZ ÚJ ÉLET

Irta

DÁNIELNÉ LENGYEL LAURA

BUDAPEST

LAMPÉL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(WODIANER F. ÉS FIAI), R-T

Ara kötve 1 kor. 20 fillér

TÁBORI RÓBERT
Álomvilág—Meseország
 Mesék

*Sok szép képpel a gyermekek
 gyönyörűségére*

Színnyomatú diszes kötésben K 3.20

GYERMEKMESÉK

Elmondja **IDA NÉNI**

Számos képpel

Ára kötve 3 korona 20 fillér.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

GRIMM TESTVÉREK MESÉI

Magyarba átültetve **BENEDEK ELEK**

4 színes és számos szövegképpel

Ára vászonkötésben 3 korona

LEGSZEBB REGEFÜZÉR

Regék és kalandos történetek
 gyűjteménye

A magyar ifjúságnak elmeséli

BÁNFI JÁNOS

Számos színes és fekete képpel

Ára színnyomatú kötésben 3 K

RUDYARD KIPLING
GYERMEKMESÉK

Fordította

MIKES LAJOS

A szerző rajzaival

**Ára színnyomatú egész vászonkötésben
 3 korona**

Gyönyörű szép képes mesekönyv. Már csinos, diszes külseje is lebilincseli a kis gyermek érdeklődését, aranyos nyomásával, szép felírással. De még százszorta szebb a belseje, tele gyönyörű mesékkal, melyek a kedves kis gyermek jó szívéhez, értelméhez szólnak.

LEGSZEBB MAGYAR MESÉK

AZ IFJUSÁGNAK ÉS NÉPNEK

meséli

MÓKA BÁCSI

(HALÁSZ IGNÁC)

A legszebb magyar mesék Móka Bácsi mesekönyveiben vannak. Alig van még valaki, aki a mesék nyelvén oly bűbájosan tudna megszólalni, mint Móka Bácsi, a gyermekvilág ezen kedves írója. Amit ő írt, azt a nép és az ifjúság, fiú, leány egyaránt ritka nagy gyönyörűséggel olvassa, mert lelki épülésére, szíve nemesítése és értelme erősítésére szolgál. Négy nagy kötetbe van összefoglalva ez az írott kincs, amely mindig kedves, mindig friss, eleven és tanulságos marad, amíg csak jó gyermekek, jó emberek lesznek a világon.

Egy sorozat ára díszes
egész vászonkötésben
6 korona

300 EZOPUS MESE

Atdolgozta Dr. BOROS GÁBOR

113 képpel

Harmadik javított kiadás

Ára díszes vászonkötésben 4 korona

Háromszáz mese egy könyvben! Még pedig milyenek! A legjobb, a legtanulságosabb, amelyek az egész világon el vannak terjedve. Van benne mese az oroszról, a farkas és bárányról, a medvéről, a sasról, a békáról stb. Amint tehát látod, kedves gyermekem, a szárazföld és a víz lakóiról és a lég urairól szólnak e mesék s akképen, hogy a bennök rejlő nagy igazságokat és tanulságokat felnőtt ember és gyermek, akár fiú, akár leány egyformán nagy hasznára fordíthatja. Ez a füles könyv tehát mulattat és tanít egyszerre.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

MÜNCHHAUSEN

Az igazmondó német báró csodálatos kalandjai

A magyar ifjuságnak elmeséli

GAAL MÓZES

Doré Gusztáv eredeti rajzaival

Diszes egész vászonkötésben **3 K 60 f.**

TÜNDÉREK KÖZÖTT

Regék és kalandos történetek gyűjteménye

A magyar ifjuságnak elmeséli

BÁNFI JÁNOS

Számos színes és fekete képpel

Ára színnyomatú kötésben **3 K.**

EZEREGY ÉJSZAKA REGÉI

A magyar ifjuság számára

Átdolgozta

RADÓ ANTAL

Olcsó kiadás nyolc szép képpel

Diszes kötésben **3 K 60 f**

Negyedrétű kiadás

*Egy színnyomású és számos
a szöveg közé nyomott képpel*

6 korona

Díszkiadás számos színnyomású képpel

9 korona.

Lampel Róbert

(Wüdringen F. és fia) kiadása.

MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK

Irta **BENEDEK ELEK**

Öt színnyomatú és számos fekete szövegképpel. Diszes egész vászonkötésben **5 K 60 f.**

Még mindenki csak meleg dicsérettel beszélt e szép könyvről. Az újságok is alig győzték magasztalni gyönyörű tartalmát. Ha a gyermek végig olvasta, leteszi, de csak rövid időre, mert újra és újra elolvassa és soha, de soha meg nem unja, mert a lelkéhez s szívéhez szól minden szava. Élvezettel olvassa fia, leány egyaránt, mintha csak anyja édes beszédét hallaná.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

... végig olvasta a hosszú levelet ... (Lásd 19. oldal.)

AZ ÚJ ÉLET

IRTA

DÁNIELNÉ LENGYEL LAURA

BUDAPEST

LAMPEL R. Kk. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.

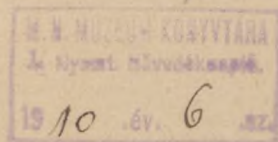
KÖNYVKIADÓVÁLLALATA

1910

*Part
4054*

17.381/121-122

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

I.

1745-öt írtak.

Bécs már akkor is híres császárváros volt, ha nem is olyan díszes, mint ma, de épen olyan gazdag, büszke és előkelő. A széles utakon épen olyan sűrű egymásutánban robogtak a pompásabbnál pompásabb, fogatok mint ma. Legfőlebb a sok hajporos paróka lett volna a mi szemünknek csodálatos. Ez és a sok világos selyemruhába öltözött, csattos kivágott cipőt viselő alak mutatta, hogy a nagy királynő, Mária Terézia kedvelt városában vagyunk.

Szép világos téli nap délelőttjén egy fiatal testőrtiszt ment át a széles körúton. A járó-kelők mind megbámulták daliás termetét, barnapiros arcát, tüzes fekete szemét. Hatalmas alak, érdekes arc, szép férfi, hallatszott innen is, onnan is a járókelők ajkáról. Csak az nem jutott eszébe senkinek, hogy a fiatal Szitnyay Eleknek tiszta, hamisítatlan magyar arca van, amilyen lehetett az

első Szitnyaynak, mikor Árpád lovasai közt a Beszkideken átkelt.

De hát honnan is tudtak volna olyasmit 1745-ben Bécsben, Mária Terézia korában és városában?

Egyáltalában Magyarországról kevés szó esett ebben az időben a birodalmi fővárosban. A jó bécsi nép örült, hogy egyszersmindenkorra lecsendesült a rebellis, nyughatatlan magyar nép. Hogy nyugodtan aludhatnak párnáik közt s nem veri fel őket békességes szunnyadásaikból az égbolt határán pirosuló tűzfény, mely jelentette, hogy Ocskay László brigadéros megint itt ütött valahol tanyát kuruc hadával. Sírjában pihent már a nagy fejedelem, kinél senki jobban nem szerette hazáját, kinél senki nagyobb áldozatot nem hozott hazájáért. Vele pihentek száműzetésének, bujdosásának hűséges osztályos társai. Akik otthon maradtak, azok meg belenyugodtak a változhatatlanba. Sőt mintha túlságosan is belenyugodtak volna. A főnemesség Bécsbe költözött, mert nem érezte itt jól magát ebben a legázolt, koldus, elmaradt országban. Itt csak panasz, sóhajtozás, szegénység vette őket körül, Bécsben meglették a rangjuknak és vagyonuknak megfelelő környe-

zetet és életmódot. A nagy királynő udvarában senkit sem láttak ez időtájt szivesebben, mint a magyarországi főurakat. Fejedelmi kegy mosolygott reájuk és ha házasodni akartak, szép, fiatal, gazdag, előkelő német leányokat vehettek feleségül. Mária Terézia szíve mindig boldog volt az ilyen esküvőknél, hiszen a nagy magyar történelmi nevek viselői Bécsben építettek maguknak palotát. Gyermekeik már semmit sem értettek a kuruc magyar nyelvből. Német, francia tanárok és tanítónők vették őket körül, akik minden bölcsességre kioktatták őket, csak egy dolgot nem említettek soha, hogy van a világon egy szegény, elhagyott, megsanyargatott föld s ez az ő hazájuk; hogy van e világon egy üldözött, koldussá tett, jogaiból kifosztott nép s ez a nemzetük.

De ugyan minek is tudták volna ezt a kis magyar fiúk és leányok? Az ő életük már ide volt kötve az udvarhoz s itt nagyon jól érezték magukat. A fiúkból előkelő katonák vagy hivataltalnokok lesznek, a kis lányokból meg büszke, szép udvari hölgyek, kik ott állnak a királynő trónusa körül s lesik annak parancsát, mosolygását, szavát. Fény, pompa, gazdagság árad mindenfelé, ugyan kinek jutna eszébe, hogy van valahol

messze egy elátkozott kastély, melynek ódon ragy termeiben ők otthon volnának; hogy van valahol egy különös nép és ország, melyből családfájuk eredt, melynek jogáért, szabadságáért, alkotmányáért, annyi ősük halt meg vérpadon, vagy pusztult el börtönben és számkivetésben.

A nagy királynő bölcsebben, simábban, okosabban csinálta meg a maga dolgait, mint elődei. Nem hiába volt asszony! Okos, szép, jólelkű asszony. Ő nem küldte vérpadra a magyarság színet-javát, nem dugta börtönbe, nem kergette száműzetésbe. Senkihez sem volt nyájásabb a szava, barátságosabb a pillantása, kegyesebb a lelke, mint a magyarokhoz, kik a bécsi Burg kapuján kopogtattak! Oh be hamar megnyílt minden ajtó a kopogtató előtt. Síma, udvarias kezek vezették, nyájas szó, barátságos pillantások várták. Ha kérése volt, azonnal teljesítették s a magyar ember mire megint kijött a Burg kapuján, észre sem vette, hogy ott a fényes termekben s a barátságos, nyájas szavak között elvesztett valamit, mit többé soha-soha meg nem talált: a magyar lelkét. Ugyan ki tehet róla? Talán nem is volt veszteség. Hiszen míg meg volt, mindig csak bajt okozott. Most pedig mint a léghajó, ha kidobják

a felesleges terhet belőle, repülhet fel egyenesen a magasba, a végtelenségbe.

De nem csak a főnemesség költözött Bécsbe. Oh a királynő nem felejtette el ama híres pozsonyi országgyűlést, mikor gyászruhában jelent meg a Karok és Rendek előtt, segítséget kérve a mindenfelől rátámadt ellenség ellen. Nem felejtette el a nemesség kitörő lelkesedését, mikor a könyező királynőnek életét és vérért ajánlotta fel. A magyar nemesség hősiessége megmentette a királynő trónját és megmentette az egész Habsburg-dinasztiát. A királynő élete végeig megindulással beszélt erről a szép jelenetről, erről a dicső hősi tetről és hálás is volt a magyarokhoz, a maga módja szerint. A köznemességből szervezte a híres testőrséget, mely ott élt a királyi udvarban, részesülvén annak minden fényében, pompájában. Nemesei családok ide küldötték legdaliásabb, legügyesebb fiaikat, hogy művelődjenek, csiszolódjanak, kellemes, nyugodt és gondtalan életet éljenek. Odahaza úgy sem volt semmi dolguk. Mindenki nem gazdálkodhatott s ezen az egy pályán kívül ugyan mit is csinálhatott az ember Magyarországon? A megye ügyeit az a pár tapasztalt öreg úr elvezette, hiszen úgy sem

történt semmi sem a megyében, sem az országban.

Így került fel Bécsbe Szitnyay Elek is, mint az egyik dunántúli nemes embernek egyetlen fia.

Nagyon jól érezte magát itt a fővárosban és nagyon ritkán gondolt arra az elhanyagolt, kis falusi kastélyra a Balaton partján. Ha eszébe jutott is, inkább szomorú volt és igyekezett kivenni a fejéből. Édes anyját nagyon korán elvesztette. Szitnyay Elek alig-alig emlékezett arra a szelid fehér arcra, arra a finom, vékony ajakra, mely oly szeliden, oly édesen mosolygott reá, hogy annak a mosolynak emlékéért minden keserűséget el tudott szenvedni, meg tudott bocsátani. Mert bizony keserűségben volt része elég. Édes apja szomorú, kedvetlen ember volt, kit felesége halála után nem igen láttak mosolyogni. Még egyetlen fia sem bírta felderíteni, szomorú lelkét. Szerette a gyermeket, de érezte, hogy az otthont nem bírja azzá tenni számára, aminek lennie kell és kapva-kapott az alkalmon, hogy fiát nevelőintézetbe adhatja.

Beteges volt lelkében, testében összetört. Érezte, hogy Eleknek már nevelőre van szüksége. Az ő

megtört, szomorú lelke nem képes erre a nagy feladatra.

Eleknek kevés öröme volt a szülői házban, mióta édes anyja koporsóját kikisérte, de azért mégis megdöbbsent, mikor megtudta, hogy távoznia kell a faluból. Megszokta ezt a szomorú, örömtelen házat és mi tagadás, azért volt itt neki öröme is. A gyermeki lélek különben is minden körben és helyzetben megtele a maga szórakozásait. Elek szeretett a nagy kertben szaladgálni, melynek elhagyatottsága épenséggel nem bántotta szemét. Sőt örült neki, mert az utóbbi időben senki sem szólt rá, ha a pázsiton ugrált, a virágokat tépte, vagy a fákon mászkált. Ha a kert gondozott lett volna mint régen, kétségkívül nem tűrik e sok pajkosságot, de így nem igen bánták, ha a kis Elek behozta az ő kis barátait, a falubeli parasztok gyermekeit és katonásdit játszott velük. Két pártra osztak, a magyar és német pártra. Elek volt a magyar párt vezére, s mivel erős, ügyes fiú volt, rendesen le is győzte az ellenséget. Hogy mosolygott volna a fiatal testőrtiszt, amint itt sétált a Burg táján, ha valaki emlékezteti őt arra, hogy valaha magyar hadvezér volt és diadalmas csatákat vívott a németekkel. Haj, a gyermekkor édes em-

lékei már régen halottak voltak Szitnyay Elek szívében, meghalt ott sok minden egyéb is az ártatlan gyermekkorral együtt. Így például soha nem jutott eszébe, hogy anyai részről való nagyapja, Hajdu Boldizsár, a nagy fejedelemnek volt vitéz ezredese és ott pusztult el Rodostóban, a Márvány-tenger mellett.

Csak arra emlékezett, hogy mikor édes apja nevelőintézetbe akarta adni, Borbála nénitől, megboldogult édes anyja testvérétől egy igen kemény hangú, haragos levél érkezett. Elek csak egyszer látta Borbála nénit, az édes anyja temetésén. Akkor feltűnt neki, hogy a néni mennyire hasonlít a koporsóban fekvő drága halotthoz. Csak valamivel keményebb és határozottabb az arca. A gyermek még nem tudhatta, de bizony keményebb, határozottabb és parancsolóbb volt a Borbála néni természete is. Mikor a temetésnek vége volt, magával akarta vinni a kis fiút, hogy fölneveli házában, de az öreg Szitnyay nem adta oda. Elek még ma is emlékezett arra, amit Borbála néni mondott:

— Hát jól van. Tulajdonképen igazad van. A te fiad, tartsd magadnál. Szegény Mária halála után úgyis ez az egyetlen kincséd. De vigyázz reá,

András! A gyermeket nem elég nagyon szeretni; *a gyermeket okosan kell szeretni.* Ha itt tartod a kis fiút, nem szabad önző módra elmerülni, teljesen fájdalomadban, mert lelked a fiúval kell, hogy legyen. A te kötelességed kétszeresen súlyos, mert az anyát is kell pótolnod! Isten adjon neked erőt, hogy teljesíthesd kötelességedet. A gyermek a legnagyobb áldása az Istennek, de nagy felelősség és gond jár vele. Vigyázz a Mária fiára, András!

Az utóbbi szavaknál már könny gyűlt a Borbála néni szemébe és a könny végig folyt a kis Elek arcán, míg azt magához szorította. Mert hiába volt kemény, kuruc természetű asszony Borbála néni. A szava pattogott, ám a szíve lágyabb volt a vajnál.

Aztán elment a néni s a kis fiú csak még egyszer hallott róla hírt, mikor nevelőintézetbe adták. Borbála néni ekkor haragos, pattogós levélben tiltakozott a dolog ellen s testvérének fiát magához követelte. Szitnyay András azonban nem sokat törődött a tiltakozással s a kis Elek Bécsbe került.

A következő évben látta utóljára a kis vidéki kastélyt, a Szitnyayak ősi fészkrét. Az édes apja

egy borús őszi napon meghült, tüdőgyulladást kapott és Elek már csak apja temetésére érkezhett. Ott ment a koporsó után szomorúan, egyedül, elhagyatva. Borbála néni nem jöhetett el a temetésre, mert amint beszélték, egyetlen leánya, a kis Juliska betegen feküdt.

De, úgy látszik, a rokoni érzés az utóbbi időben nem erősödött, hanem inkább romlott Szitnyay András és Borbála néni között. Erre mutatott legalább is Elek édes apjának végrendelete, melyben fiát nevezte ki egyetlen és általános örökösévé, de a fiú gyámjának nem Borbála nénit hanem az öreg Szitnyaynak egyik régi, jó barátját, Balázsy Péter uramat nevezte meg.

Balázsy megint vissza küldte a fiút Bécsbe. Hadd tanuljon, hadd művelődjék, hadd menjen előre pályáján. S a fiatal Szitnyay Eleknek igazán nem is volt oka panaszkodni. Jelesen elvégezte tanulmányait s mikor a királynő magyar testőrségét szervezte, ő is a testőrök közé lépett.

Itt aztán igazán nem volt semmiben sem hiányossága. Fény, pompa, kényelem, ez volt a magyar úrfiak osztályrésze. Kevés fáradság, kényelmes úri élet: Szitnyay Elek élete igazán gyöngyélet volt. Csoda-e, ha a mult egyre jobban-jobban

elmosódott lelkében? Elmosódott a kis falusi kastély, az elhanyagolt nagy kert, a parasztfiúk, kikkel katonásdit játszott, az a régi színes álom, melynek gyermekkor a neve... Szitnyay Elek képzelete csak ritkán repült vissza a multba s alapjában véve nem is értette, hogy mi történt ma vele? Miért foglalkozik lelke ezekkel a régi bohóságokkal, amelyekre való gondolás, maga sem érti, miért, mindig elszorítja lelkét és szomorúvá teszi szívét? Nem értette, hogyan tolúlt képzelete elé a régmult, épen ma, mikor olyan gyönyörűen süt a ragyogó téli nap, mikor léptenyomon találkozik előkelő, nagy urakkal, barátságos ismerősökkel, kik oly szívesen köszöntik őt, oly szeretettel integetnek neki. Nem értette, miért repül tekintete el a messze távolba, mikor voltaképen ott semmi keresni valója nincs, itt pedig a ragyogó, fényes, mulatós Bécsben, a nagy királynő udvarában teljesen otthon van.

II.

Szitnyay Elek egyenesen hazament lakására, ahol már egy levél várt reá:

A fiatal katona sokáig nézegette a levél borítékát, melyen egyenes, nagy határozott betűkkel

volt fölírva a cím. A levél Magyarországból jött és Elek azon gondolkozott, hogy ki írhat neki ebből az országból, honnan oly régóta és olyan teljesen elszakadt?

Felszakította a borítékot s a levélben ez állott:

Kedves, szeretett Elek öcsém!

Kívánom, hogy levelem friss, jó egészségben találjon. Mert ha el is szakadtál tőlünk s idegen városban, idegen nép között élsz is, az én szívem most is olyan szeretettel gondol reád, mint régen a múltban, mikor az ölembe hajtottad nagy, buksi fejedet. Haj, ha az én akaratom intézi a te életed sorsát, sohase kerülsz te el mitőlünk messze idegenbe, hanem itthon maradsz Magyarországon, magyarnak és lesz az én fiam, kit fölnevelek éppen olyan gonddal és szeretettel, mintha tulajdon édes vérem volnál. Hiszen csak a jó Isten tudja, mennyi könnyet sírtam én miattad, mikor elvittek! Ámde hagyjuk a múltat. Én is igaz keresztény asszony vagyok és megnyugszom az Úr akaratában. A sorsunk az ő kezébe van letéve és nekünk hívő embereknek tudnunk kell azt, hogy ott az ő kezében van a legjobb helyen.

Ne beszéljünk hát a multról, mert ezen már édes fiam, nem változtathatunk. S hagyjunk békét

a jövőnek, mert ebbe nincsen beleszólásunk, ez nem a mi akaratunk, vágyunk, kívánságunk szerint formálódik. Beszéljünk a jelenről, mert azzal is elég baj vagyon és okos embernek épen elég dolgot ad annak ügyes és helyes elintézése is.

Édes Elek öcsém, a gyámod el akarja adni birtokodat: mondván, hogy igen keveset jövedelmezne. Bizony, bizony, fiam, ebben a gyámodnak igaza van s én nem merem lecáfolni szavait. A birtok félannyit sem hoz mint ezelőtt, neked pedig évről-évre több kell ott fent Bécsnek városában. Hát a te dolgodat értem, édes öcsém. Fiatalkor ember, testőrtiszt, Bécsben nem élhet levegőből, ámde a birtok jövedelmének csökkenését nem értem, azaz, hogy nagyon is értem és épen ez szomorít el.

Nem mondom én a te gyámodra semmit, becsületes ember, igaz ember, csak épen nem érti a dolgát. Már pedig az én édes jó apám, Isten nyugosztalja meg a haló porában, mindig azt mondotta, hogy vagy mestere az ember a dolgának, vagy hóhéra. A te gyámod pedig édes fiam a gazdálkodásban igazán nem mester.

Bizony elhanyagolódott, tönkrement ott most sok minden, de egy ügyes, kemény kéz még min-

dent rendbe hozhatna. A gyámod, Balázsy Péter uram el akar adni mindent, de ez nekem olyanforma kegyetlen dolognak tetszik, mintha egy szegény görnyedező beteget (ki még nem is a maga hibájából synylődik) bunkós bottal agyonütnének. Lelketlen dolog volna ez az eladás, öcsém, de még hasznod sem lenne belőle, hidd el nekem. A földnek nincs ma ára, a kastély meg a birtok fölszerelése olyan állapotra jutott, hogy azért okos ember nem ad pénzt. Nem az eladás segítene itt, hanem ha valaki gyorsan rendbe hozná a dolgokat. Én nem kívánom, hogy ez a valaki te legyél, de legalább gyere haza, hányjuk-vessük meg a dolgot, mit tehetnénk, hogy okosan cselekedjünk, hogy ne maradjál semmi nélkül. Nagykorú vagy, végezheted magadban, önállóan a dolgot, Balázsy uramnak immár semmi beleszólása sincs dolgaidba, bár sohase lett volna! Gyere hát minél előbb és hozd rendbe a dolgot, én szívesen segítségedre leszek, amennyiben tőlem és tudásomtól telik. Atyafiságos szeretettel ölel, csókol

öreg nénéd

Borbála.

Szitnyay Elek végigolvasta a hosszú levelet, aztán bosszusan felnevetett:

De hogy miket irkál ez a Borbála néni? Hogy

én most haza menjek? Innét Bécsből Magyarországra! Most télvíz idején, mikor itt áll a farsang, ott lent Magyarországon meg farkasok falják fel az embert. És miért menjek haza? Nem-hogy drágábban adjam el a földemet, de hogy a jó Isten irgalmáért valahogy meg ne szabaduljak tőle az idők végeztéig. Hogy míg élek, mindig csak bosszúságom legyen hűtlen sáfárokkal, rossz gazdatisztekkel, tolvaj parasztokkal... Majd bolond leszek, mikor itt a dicső alkalom, hogy egyszerre megszabadulhatok mindentől. A régi bagolyvártól, az elhanyagolt földektől, a sok számadástól. Lehet, hogy Balázsy Péter uram nem igen értett a gazdasághoz, de egy jó gondolata mégis volt s ezért hálás is vagyok neki. Ez a jó gondolat abból áll, hogy eladja a földemet. Majd én meggátolom benne!... Ez a Borbála néni is különös terem-tés, azt hiszi, hogy hazarohanok megmenteni ezt az ócskaságot, mely miatt eddigelé csak bosszu-ságom volt... Van eszemben... Ami pénzt ka-pok érte, azt beteszem egy banküzletbe és a ka-mat szépen szaporítja majd a jövedelmet... Biztosan sokkal több lesz, mint amit eddigelé Balázsy uram felküldözgetett.

Le is ült az asztalhoz és rögtön írt nagynén-

jének. Levele rövid és határozott volt. Ő bizony nem bánja, ha Balázsy uram minél előbb túlad *azon* a földön. Hogy *azon* a földön van ősei kriptája, hogy *azon* a földön fekszik az az édesen mosolygó, szelid arcú asszony, ki neki édes anyja volt, hogy *azért* a földért hullt sok jó magyar atyafiának vére, egy pillanatig sem jutott eszébe. Szitnyay Elek tíz éves korában került el hazulról s néha néha erőt is vett lelkén valami különös, borongós érzés, mit nem bírt magának megmagyarázni. A valóság az volt, hogy már több mint tizenégy éve élt itt fenn Bécsben idegen földön, idegen emberek között.

III.

A napok teltek-multak s Szitnyay már régen meg is feledkezett Borbála néni leveléről. A nagy királynő udvarában egymást érték a fényes ünnepek s Szitnyay mint daliás és előkelő testőrtiszt mindig jelen volt a fényes bálokon és mulatóságokon. Ilyen életmód mellett egy fiatal katonatiszt nem foglalkozhatik az öreg nagynéni levelével, ki onnét az Isten háta mögül, Magyarországból ad neki jó tanácsokat. Szitnyay bizony sok mindennel foglalkozott, de Borbála néni alakja

még képzeletében sem jelent meg a lefolyt hetek alatt.

Annál kevésbbé juthatott eszébe az öreg magyar nagynéni, mert a bécsi társaságban azt suttozták, hogy Szitnyay Elek nemsokára feleségül veszi a dúsgazdag és előkelő Lessen Hugó bárónak leányát, Adél bárókisasszonyt. Bizony nagy szerencse, suttozták a bécsi előkelő társaságban, mert Lessen nemcsak nagybefolyású, régi családból való, hanem dúsgazdag ember is. S a fiatal Szitnyay minden délcegsége, ügyessége és kedveltsége mellett sem közeledhetett volna mint kérő a bárókisasszonyhoz, ha a királynő, Mária Terézia őfelsége jó szemmel nem nézi a dolgot és egyszer, egy udvari bál alkalmával meg nem szólítja Lessen bárót.

— Örülök, hogy látom, kedves báró s még inkább örülök annak, hogy szerencsét kívánhatok nemcsak szép és művelt, de vallásos lelkű leányához is. Az apácafejedelemnő, kinek klostromában nevelkedett a kis Adél, úgy beszél róla, mint legjámborabb, legvallásosabb, legbuzgóbb tanítványáról. Valóban, kedves báró, nincs nagyobb öröm a földön, mint amit gyermekeinkben találunk.

Lessen báró földig hajolt:

— Fölséged kegyes jósága könnyekig meghat és alig találok szavakat, melyekkel hálámat kifejezhessem.

A királynő mosolygós pillantása odatévedt, hol a szép, sugár, szőke Adél épen Szitnyay Elekkel táncolt:

— S a sors néha igen kellemes meglepetést tartogat számunkra, kedves báró... Milyen szépen táncol az ön szeretetreméltó leánya, meg az a fiatal magyar testőr. Nagyon örülök, hogy ezt láttam... Aztán ha az a kellemes meglepetés csakugyan bekövetkeznék, nászasszony akarok lenni a lakodalmon... Nem felejtí el, kedves báró?

Kegyesen bólintott és tovább ment, míg a báró csak egy földig érő meghajlással köszönhette meg a királynő kegyét. Ime, lássatok csodát! Mikor a bál kezdődött, Szitnyay még csak egy egyszerű testőrtiszt volt. Ügyes, csinos, úri fiú, de amilyen még más is akad a bécsi Burg tánctermeinek parkettjén, ám a királynő kegyes mondása után, ő lett a társaság központja, az ünnepelt hős. Ha tíz diadalmas csatából jött volna vissza, nem bámulták, nem ünnepelték volna jobban mint most, a királynő kegyes jóindulatát tanúsító szavai után.

E pillanattól kezdve Lessen báró gyakran hívta

vendégül magához palotájába. E pillanattól kezdve mindenki Lessen Adél bárókisasszony vőlegényének tekintette.

Szitnyay egyik este vacsoráról jött haza. Épen Lessen báróéknál volt, hol a fényes, úri, válogatott társaságban kitünően mulatott. Boldogan fűtyörészett, mikor lakásába benyitott s ime dolgozószobájának asztalán megint egy levél feküdt.

Szitnyay kissé bosszusan nyult a levél után. Az írást nem ismerte, de a levél borítékáról látta, hogy Magyarországról jött. De ugyan mi jót várhatott ő onnét? Mióta Borbála néni erős, határozott vonásait olvasta, egyre csak rosszabb és rosszabb hírek jöttek onnét. Igaz, hogy a néni azóta nem írt, mióta megírta neki, hogy a birtokot mindenáron el akarja adni, mert semmi kedve tovább bajlódni vele s e tekintetben teljesen szabad kezet ad Balázsy Péter uramnak. Teszi ezt annál is inkább, mert neki semmi kedve már Magyarországba visszamenni. A levélre nem jött válasz. Borbála néni belenyugodott a változhatlanba. Ellenben Balázsy uram írt, hogy a birtokért még annál is kevesebbet akarnak adni, mint amennyit a legszerényebb igények mellett is várni lehetett. De nem is csoda. A földnek nincs most

ára nagy Magyarországon! A lakósok nagyrésze elesett a kuruc-labanc háborúk alatt, a másik része számkivetésben, börtönben tengődött. Ezeknek birtokait mind elkobozták s a *hűséges* császárparti embereket jutalmazták meg vele. De még így is sok volt a gazdátlan birtok. Az ország még nem gyógyult ki a véres sebekből. Hogy hamar lábra ne kapjon, arról gondoskodtak Bécsben, hiszen a számottevő, vagyonos elemet oda csábították. Idehaza csak a szegények, meg az elmaradottak maradtak, no meg egy pár törhetetlen lelkű hazafi, ki mindig remélte, mindig várta, hogy kiderül még a sokat szenvedett ország felett is az ég... Szitnyayt különben mindebből csak annyi érdekelte, hogy birtokáért nem akarják megadni a megfelelő árt, hogy tavaly olyan rossz esztendő volt, hogy boldogok lesznek, ha rá nem fizetnek a gazdaságra.

Szitnyay a borítékon levő finom apró betűket nézegette. Vajjon micsoda kellemetlen hírhozója lehet ez a gyöngysoros írás. Jó dolog nem lesz benne. Mert ugyan mi jót várhatna még Magyarországból? Szitnyay Elek bosszusan tépte föl a borítékot. Ebben a pillanatban valószínűleg nem jutott eszébe ama híres, régi őse, kit szintén

Szitnyay Eleknek hívtak, ki nem volt idősebb nála, mikor a bécsi hatalom hűtlenségért pörbe fogta és pallos általi halálra ítélte. A Sitnyay-család akkor még dúsgazdag volt és római katolikus. A halálra ítélt fiú édes anyja könyezve csúszott a papok lábainál, dús vagyonának nagyrészét az egyháznak ajánlva fel. A bécsi főpapok ki tudtak vinni annyit, hogy a boldogtalan ifjú halálos ítéletét húsz esztendei nehéz fogságra változtatták. Tíz esztendőt töltött nehéz láncokban ama Sitnyay Elek, míg az anyai könny meg a töméntelen ajándék megnyitotta a boldogtalan ifjú börtönének ajtaját. Ámde akit a szegény jó anyja kebelére ölelt, az immár nem a hajdani, viruló, délceg ifjú vala, hanem egy szájalmas roncs. Egy testben, lélekben tönkrement nyomorék, kit megörölt a tíz évi nehéz börtön, kire nézve igazán szabadulás volt a nemsokára bekövetkező, megváltó halál. Sitnyai Elek halotta ugyan gyermekkorában szerencsétlen láncravert ösének történetét, de most nem jutott eszébe, valamint nem gondolt arra sem, hogy őt is láncra verve tartják. Oh nem durva, nehéz vasláncon, sötét börtönben. Finom, lágy, jóságos kezek szőtték az aranysejlymes, finom láncot s gyöngéden,

óvatosan tették nemcsak az ifjú Sziťnyay, hanem az egész nemzet lelkére. Csupa jóság, csupa szelídség, elnézés és türelem . . . S mi vakok voltunk mindnyájan.

De vajjon meglehet-e a sast aranyos, csipkés hálóban fogni? Vajjon a finom, rózsás lánc le bírja-e fogni két hatalmas szárnyát, hogy ne röpüljön fölfelé, egyenesen, diadalmasan a magasba, a fölkelő nap felé?

Sziťnyay Eleknek, ki tizennégy év óta lakott a pompás Bécsben, ki ott a nagy királynő kegyes érdeklődése óta a társaság és az udvar kedveltje volt, eszébe sem jutott semmi ilyesmi. És mégis nehéz volt a szíve, mikor az apróbetűs, kis levélkét fölbontotta.

A levél így szólt:

Kedves jó bátyám!

Ne nehezteljen, ha atyafiságos kérelemmel fordulok Kegyelmedhez. Nem zavarnám, ha gyermekem szíve aggodalma nem készítené arra, hogy tollat vegyek a kezembe és kegyelmednek, mint boldogult jó Mária néném fiának írjak. Kegyelmed, édes jó bátyám, egy levelet írt édes anyámnak, melyben tudatja, hogy ősi birtokát el akarja adni mindenáron s ezt a levelet az én drága jó

anyám igen szívére vevé. Annál is inkább, mivel Balázsy Péter uram nagyban alkudozik a birtokra s kéz alatt maga számára szeretné megkaparítani. Édes anyám beteg lett, hogy a kegyelmed levele megjött, annyira szívére vevé a dolgot. Azt mondotta, hogy neki nem vérei a Szitnyayak, mert hiszen a kegyelmed angyali jóságú édes anyja volt az én édes jó anyám testvére, de mégis rettenetesen fáj neki, hogy idegen ember üljön belé a kegyelmed ősi kastélyába, hogy idegen ember szántsa ekéjével azt a földet, melyet az első Szitnyay még Árpád apánktól kapott a pusztaszeri szerződés után. Azt is mondotta az én édes jó anyám, hogy el kell pusztulnia annak az országnak, melynek fiai úgy gondolkoznak, mint kegyelmed. Ne haragudjon, hogy mindezt megíram. Én csak egy tudatlan s fiatal leány vagyok, nem értek országos dolgokhoz és dehogy is mernék én tanácsot adni egy olyan okos és tudós embernek, mint te Kegyelmed... A világért sem akarom ilyesmivel megbántani, én csak azt tudom, hogy édes anyám nagy beteg s a kelmed jó szíve bizonyára megérti és kimentí az én aggódó gyermek szívetem. Hiszen kegyelmed is sokszor gondol az édes anyjára, ki édes anyám szerint való-

ságos angyal volt már itt lent a földön is. Mikor az én édes anyám elment egyszer Szitnyára a kegyelmed édes anyjának sírját fölkeresni, ezt a kis képet hozta magával. Ez a kis kép a kegyelmed édes anyját ábrázolja fiatal leánykorából. Én elküldöm azt kegyelmednek Bécs városába, mert úgy gondolom, kegyelmednek van ehhez legtöbb jussa. És lássa, ha nem a birtok miatt, ha nem a haza miatt, ha nem miattunk, de az édes anyja sírja miatt gondolkozzék, mielőtt a birtokot idegen kézre adja, hiszen az ő áldott porai felett is idegen lesz akkor az úr. Nagyon kérem, írjon egy pár atyafiságos, jóságos szót az én édes jó anyámnak, ki anya módjára szereti kegyelmedet s kinek nagyon fáj a szíve kegyelmed miatt.

Magamat atyafiságos jóindulatába és szeretetébe ajánlva vagyok

hűséges rokona és alázatos szolgálója
Domokos Julia.

Szitnyay végigolvasta az unokahuga levelét. Hogyan, a kis Juliska írná ezt mind, a Borbála néni leánya? Elgondolkozva nézett maga elé. Aztán kibontotta a levélhez mellékelte rajzot és nézni kezdte.

Nézte sokáig mereven, mozdulatlanul, egyszerre érezte, hogy könnyel telik meg mind a két szeme.

A rajz egy fiatal leányt ábrázolt, lecsüngő hajfürtökkel, fehér ruhában. Szitnyay Elek már mint álomképre emlékezett arra a halovány szelíd arcra, de amint a rajzot nézegette, megelevenedett az álomkép. Igen, ilyen volt ő, a legszeretőbb, legédesebb, legjobb anyja!... Ez a szelíd szempár nézett reá olyan jóságosan, olyan szeretettel, hogy amint a távoli emlék elsuhan az ifjú lelkén, gyorsabban kezd dobogni a szíve... Ez az ajk csókolt meg az ő homlokát, szemét, ajkát, úgy, ahogy többé soha senki az életben csókolni nem fogja... Ez a lágy, fehér kéz simogatta az ő haját gyöngéden, finoman, az anyja édes büszkeségével, hogy szép és jó fia vagyon... Szitnyay roskadozni érezte lelkét, úgy megrohanták a múlt édes és bús emlékei... Milyen régen nem volt már az édes anyja sírjánál, annál az asszonyénál, kinél senki őt jobban nem szerette és nem is fogja szeretni soha... soha!...

Egy szép olasz kép jutott eszébe, amelyet az egyik képtárban látott. Egy fiatal anyja a gyermeke bölcsője felé hajlik és nézi mereven, hogy az egész lelke a szemében van. A kép címe ez:

senki sem fog téged az én szeretetemmel szeretni!...

— Úgy van, — sóhajtott a fiatal ember, senki sem fog engem az ő szeretetével szeretni. S íme, hogy elszakadtam, milyen idegen lettem én a földhöz, melyben az ő áldott teteme pihen...

Lassan eltette a Juliska levelét, anyja arcképét otthagyta az asztalon. Ezen az éjszakán igen keveset aludt Szitnyay Elek. Gondolkozott, töprengett, elmélkedett. Ha megkérdezték volna, hogy miről, talán nem tud rá felelni, mint ahogy nem tudta azt sem, hogy ez az éjszaka fordulópont lesz életében.

IV.

Szitnyay Elek pár napig egyáltalában nem válasszott unokahuga, Domokos Juliska levelére. Pár-szor odaült íróasztalához, de sehogysem ment a dolog. Megírta s megint összetépte a levelet. Egy tavaszi márciusi reggelen, mikor megint így gondolkozott, így borongott magában, hirtelen elhatározással így szólt:

— Ej, mit, lemegyek Magyarországra és megnézem saját szememmel, hogy s mint áll a dolog...

S pár pillanatnyi tünődés után hozzá tette:

— És mondok egy imát szegény jó anyám sírjánál.

Szitnyay nem volt a habozás és töprenkedés embere. Nála az elhatározást gyorsan követte a tett. Most meg mintha valami láthatatlan, előtte is ismeretlen erő üzte, kergette, hajszolta volna. Gyorsan csomagolt, és úgy határozta, hogy két-három hétig marad Magyarországon, aztán elindult búcsúzkodni.

Tulajdonképen csak katonai parancsnokánál és Lessen báróéknál jelentkezett búcsúzásra. A parancsnok egyenes gondolkodású, katonás ember, nagyon természetesnek tartotta, hogy Sitnyay maga néz utána a dolognak és nem tűri, hogy hajdani gyámja megrövidítse:

— Úgy, úgy, édes fiam, — mondta a parancsnok barátságosan, — csak adjon túl minél előbb azon az ócska holmin, legalább nem lesz több gondja, baja majd vele.

Pár héttel ezelőtt Sitnyay Elek maga is így beszélt birtokáról: eladni való ócskaság, nem érdemes bajlódni vele. És most — most, ime, különös módon összeszorult a szíve és lángba borult ifjú arca. Hiszen ott azon az ócskaságon,

mellyel nem érdemes bajlódni, ott van az édes anyja sírja is.

Némán meghajtotta magát a tábornok előtt és elindult Lessen báróékhoz.

A báró családjánál nem nagy örömmel fogadták tervét:

— Ej, — mondta a báró, kicsinylőleg húzva fel vállát, — maga nagyon megjárja ezzel az úttal, kedves Szitnyay barátom. Elkölt egy csomó pénzt, jól kifárasztja magát, itthagya pár hétre barátait s mégis csak úgy adja oda birtokát, ahogy Balázsy Péter uram venni akarja. Magyarországon nincs pénz, édes Elek fiam, az adókat alig lehet behajtani, ezt mi itt Bécsben, fájdalom, nagyon jól tudjuk.

Szitnyay hallgatott, most a bárókisasszony szólalt meg:

— Kár, hogy lemegy, a jövő héten nagy jelmezes kerti ünnepély lesz Schönbrunnban. Maga a császárnő ő felsége is megjelenik az ünnepségen.

— Igen, — szólt a társalgásba egy fiatal osztrák katonatiszt, — azt mondják, hogy a császárné ő felsége igen kegyesen érdeklődik az ünnepség iránt. Én részemről semmiért el nem

mulasztanám ezt a gyönyörű látványosságot, de nem főként azért, hogy a világ végére, Kamcsatkába menjek.

Mindenki nevetett a fiatal osztrák tisztt, Harden Rudolf megjegyzésén, csak Szitnyaynak lett vörös az arca.

— Én nem Kamcsatkába megyek, hanem Magyarországba.

— No az majdnem mindegy, — vetette oda tréfásan az öreg báró.

Szitnyay valami különös ingerültséget érzett. A szívét keserű érzés fojtogatta. A társaság nevetése, tréfás hangja, nagy fájdalommal töltötte el lelkét. Kissé élesen felelt a bárónak.

— Én azt hiszem, hogy nem mindegy. Azonfelül Kamcsatkához semmi közöm, Magyarország pedig a hazám.

Talán először ejtette ezt a szót ki tizennégy év óta, mióta Bécsbe került. A társaság egy pillanatra zavartan hallgatott. Különös hangulat volt a levegőben. Egyszerre úgy érezték, hogy ez a fiatal katonatiszt, kit annyira megszoktak maguk közt, ki teljesen otthon volt náluk, idegen lelkükhöz, testükhöz. Mintha megérezték volna, hogy Szitnyay csak vendég itt a fényes termekben,

másutt van az ő hazája, az otthona. Mintha már repülne messzire, az idegen tájak felé.

A zavart csendes Adél bárókisasszony törte meg:

— Én azt hittem, hogy maga itt Bécsben is jól érzi magát.

A hangban volt sok szemrehányás, sok panasz és egy kis keserűség. Szitnyay összeszedte magát és udvariasan válaszolt:

— Sohasem panaszkodtam. Itt mindenki jó volt hozzám. De nekem föltétlenül haza kell mennem. Haza kell mennem a birtokom miatt is, de meg megakarom látogatni az édes anyám sírját, ahol nagyon régen nem voltam.

— Az már más, — válaszolt Lessen báró barátságosan. Csak menjen, kedves fiatal barátom, a jó szülők mindig megérdemlik, hogy kegyeletesen őrizzük emléküket.

A szelíd lelkű Adél bárónőnek könnybe lábbadt a szeme.

— Igen, menjen és vigye el ezt a rózsát édes jó anyjának sírjára.

A finom üvegvázából kivett egy fehér rózsaszálat és átnyújtotta az ifjúnak. Szitnyay köszönt és távozott. Utolsó szava ez volt:

— Isten önökkel. Egy hónap mulva minden-
esetre visszatérek.

Így történt, hogy egy derült szép márciusi napon a nagy királynő testőre megindult messze-messze Magyarország felé, melyet már oly régóta nem látott, melyről már majdnem teljesen megfeledkezett.

V.

Fölségesen ragyogott a tavaszi nap, mikor Szitnyay ősi kis falujába megérkezett.

Az a meleg tavaszi nap, mely aranyos fénnnyel hinti be a tájat, mely kicsalja az élni akaró csirát a sötét föld mélyéből, mely száműzi a kételkedést, a szomorúságot, a borongós gondolatokat a lélekből.

Hiszen tavasz van, minden élni, minden örülni akar.

Szitnyay Elek káprázó szemmel nézett szét a viruló napsütéses tájon. A föld még kopasz volt, de a fák már rügyezni kezdtek, mintegy hirdetvén, hogy a dermedt, mozdulatlan föld mélyében élet vagyon, mintegy mondani akarván, hogy az a mozdulatlan merevségben fekvő ország nem halott, csak szenved, csak beteg a súlyos sebektől, melyeket idegen, ármányos, gonosz kezek ejtettek

rajta. Ám, ha ütni fog az óra, fölpattan diadalmasan s elindul küzdeni jogáért, szabadságáért, életéért.

Szitnyay, amint kocsijáról körülnézett, úgy érezte, hogy egyre gyorsabban ver a szíve. Gyermekkori emlékei egyre élénkebbek lettek. Mintha csak tegnap futkosott volna e nagy fák alatt, mintha csak tegnap játszott volna háborúsdit a némettel, mikor is olyan kegyetlenül megverte az ellenpárt fővezérét, Máté Pistát, a Máté József mészáros fiát. Szitnyay nevetni akart, de egyszerre érezte, hogy megnedvesedik a szeme... Ej, ej, vajjon mi lett a kis Máté Pistából? Talán azóta már folytatja apja becsületes mesterségét. Mindenesetre boldogabb ember mint én, mert meg van magával elégedve.

Ime, alig szivta tüdőjét teli magyar levegővel, a fiatal délceg testőrtiszt, a bécsi társaság kegyeltje, elégedetlennek, szomorúnak érezte magát. Mi volt az, ami bosszussá tette lelkét? Talán a mult emléke, talán az ősöknek láthatatlanul körülötte lebegő lelke, kik mind szemrehányást tettek neki, hogy ott a messze idegenben, a fényes cifra élet közepett, meg tudott feledkezni szegény szenvedő hazájáról? A kocsi a nagy jegenyeerdőn át

befordult a kertbe. Szitnyay bámulva nézett körül. Milyen változatlan itt minden! Csak ő változott meg olyan szörnyen, hogy alig ismer magára. A kocsizörgésre egy őszhajú, hajlott hátú ember jött elő és Elek örvendezve ugrott le a szekérről.

— László bátyám, hát nem ismer? Én vagyok a kis Elek, Szitnyay Elek, akit annyiszor lovagoltatott a térdén.

Az öreg kulcsár könnyes szemmel állt fiatal ura előtt:

— Hozta Isten, nagyságos úrfi!... Oh, hogy az én öreg szemem ezt még megláthatta.

Elek kezét rázott az öreg emberrel, ki rögtön kinyitotta a kastélyt. Öreges, apró léptekkel tipeggett fiatal ura körül. Oh, hát haza jött a fiatal úr, átveszi az apja birtokát, házáat és él, dolgozik benne becsülettel, tisztességgel a maga és a szegény nép javára. Ez az igazi magyar virtus. Így tettek az összes Szitnyayak, miért lenne a fiatal úr kivétel? Elég soká élt fent, messze idegenben. Oh be boldogság, hogy haza került!

Szitnyay példás rendben talált mindent. Az öreg kulcsár mindenre úgy vigyázott, mindent úgy rendben tartott, mintha mindennap várta volna fiatal gazdáját. Bár Balázs Péter uram is lett

volna olyan lelkiismeretes a birtokkezeléssel, akkor, de másként állna most minden. No de az öreg László nem panaszkodik senkire, sokkal nagyobb szívének öröme, semhogy oktalan kesergéssel töltse meg ifjú ura lelkét. Csakhogy hazajött, csakhogy itthon van . . . Majd lassanként rendbe jön minden.

Ételt, italt hordatott fel s nem győzte kínálgatni a nagyságos úrfi. Elek azonban alig nyúlt a finom, válogatott ételekhez. A szíve összeszorult, a lelkére külön meghatottság borult. A szemben levő falakról a Szitnyay ősök néztek le rá és Eleknek úgy tetszett, hogy ezeknek a képeknek a szeme vádolóan, keserűen néz le rá.

Az öreg László bácsi pedig folyton beszélt:

— Megérezé ezt az én bolond szívem, tessék elhinni, nagyságos úrfi, megérezte . . . Az éjszaka is láttam álmomban a nagyságos úrfi, mondtam is reggel a feleségemnek: hallod-e, asszony, az éjjel álmomban beszéltem az Elek úrfival, ez biztosan azt jelenti . . . Ámde közbe vágott az asszonyom, mert hiszen tetszik tudni, milyen buzgó kálvinista asszony és így szólt nekem: az álom azt jelenti, hogy aludtál, tudhatod mint becsületes, igaz kálvinista ember, hogy az álmokat ma-

gyarázni tilos. Hát én nem mertem többet szólni, mert kardos asszony ám az én feleségem, csak magamban gondoltam, hogy az álom biztosan azt jelenti, hogy a kastély ura hazajön és rendbe hoz itt mindent.

Elek bosszusan nézett maga elé és csak bólintott az öreg úr beszédére.

Mert bizony rá is fér erre a kastélyra, erre a birtokra, hogy egy szigorú kéz rendbe hozza. Olyan állapotban van itt minden, mintha tatár-csoda nyargalt volna át rajta.

— No de ne szólj szám, nem fáj fejem! — folytatta az öreg. Aztán meg nem is akarok én árulkodni, vádaskodni senkire. Olyan nagy az én lelki örömem, hogy az úrfi megérkezett, hogy abba a nagy örömbe belé fül minden, de minden keserűség. Egy pár esztendő szorgalmas munkája és paradicsom lesz ebből az elhanyagolt birtokból.

Elek csak hagyta beszélni a jó öreget és nem volt szíve, hogy félbeszakítván így szóljon hozzá:

— Ne örvendezzél, öreg. Én csak pár hétre, vendégképen jöttem ide közéték, aztán megyek vissza a fényes, idegen városba, a régi életemet folytatni.

Arra gondolt, hogy most még nem szomorítja

meg az öreget, ráér a rossz hírrel később is előhozakodni.

Az öreg kulcsárnak még mindig volt beszélni valója.

— Hej de sokat emlegettük mi a nagyságos úrfi. Nem volt nap, hogy szóba ne került volna. Emlékszik még az úrfi Máté Pistára, akivel valaha háborúsdit játszott? Ő volt a német s az úrfi mindig megverte, merthogy erősebb volt, aztán meg úgyis dukál az instálom, hogy a magyar legyőzze a németet...

— Valaha talán úgy dukált, — gondolta magában Elek keserűen, de most...

Hangosan azonban csak ennyit mondott:

— Mi lett Máté Pistával?

— Nagyon derék ember. Tavaly óta ő vette át az édesapja mesterségét, mert bizony a jó Máté gazda nagyon megöregedett. Hej, hogy fog örülni Máté Pista, ha megtudja, hogy Elek úrfi hazaérkezett!

— Én is szeretnék vele beszélni. De holnap korán reggel mindenekelőtt az édes anyám sírját látogatom meg.

Az öreg kulcsár megtörölte a szemét.

— A megboldogult nagyságos asszony sírját!

Óh a jó Isten áldja meg minden porszemét, mert annál angyalibb lélek nem volt a világon. Mikor érezte a halálát, meghagyta, hogy az ő holttestét ne vigyék le a családi kriptába. Irtózik attól a sötét, rideg, komor helytől. Fent akar aludni a kis falusi temetőben, a szegény nép között, kiket annyira szeretett, kik annyira szerették őt. Azt mondá az áldott jó lélek: akarom, hogy síromra süssön az áldott tavaszi napsugár, akarom, hogy nyáron színes mezei virágok nyíljanak koporsóm felett. Akarom, hogy munkás kis méhek röpkedjék körül fejfámat és vidám zümmögésök meséljen nekem a künt folyó, meleg, munkás életről. Akarom, hogy télen ugyanaz a fehér hótakaró fedje be testemet, mely ami áldott édes hazánk földét fedi. Ne legyen semmiféle emlék síromon, akit a szive hozzám vonz, majd úgyis rám talál. Mi értelme van a mulandóság kertjében a büszke, fuvalkodó, márványemléknek. A jó érzés, mit az emberek szívében hagyok, legyen az én emlékem s kis fiam imája, könnye az én márványszobrom. Így mondta a megboldogult, ezekkel a szavakkal. Hányszor hallottam a feleségemtől, aki ott volt halálos ágyánál, mikor rendelkezett. Oh az én szegény feleségem milyen boldog lesz, ha meg-

tudja, hogy az úrfi megérkezett. Most betegen fekszik, de ha majd felkelhet...

— Én fogom meglátogatni, — vágott közbe Elek fojtott hangon. Aztán egyszerre csak mereven az öreg arcába nézett, szemét elöntötte a könny, s fejét az asztalra hajtva sírt, zokogott keservesen. Az öreg kulcsár csak nézte, neki is sűrűn hullottak forró könnyei, ámde sejtelve sem volt, nem lehetett arról, mi fiatal gazdája szívében történik. Nem is sejthette, hogy e könnyek oly sok mindent elvittek s oly sok mindent behoztak az ifjú szívébe. Hogy könnyek közt, könnyekben alakítódik át lelke jobbra, nemesebbé, igazabbá, mint eddig volt.

VI.

Alig húzta ki a lábát az öreg kulcsár, Elek fel s alá járt a nagy teremben. Enyhe idő volt, de azért fázott. A nagy lelki felindulás meg-megrázta egész testét. Még nem tudta, mi történt vele? Jobb ember lett, mint volt, vagy rosszabb? Nem tudta, csak azt érezte, hogy *mássa lett*.

Oly idegen volt maga előtt a lelke, hogy szinte félt a magányosságtól és igazán nagyon megörült,

mikor az ajtó megint kinyílt és az öreg László belépett.

— Máté Pista van itt, szeretne beszélni egy pár szót a nagyságos úrfival.

— Csak jöjjön, — felelt örvendezve Elek és melegen megrázta hajdani játszótársának kezét.

Máté Pistából is szép, hatalmas legény lett, mióta a *német hadvezérségből* kicsöppent. Jóízűen kacagott, mikor Elek felemlítette hajdani nagy méltóságát. Mikor a kertben összeverekedtek és Elek mint a magyar párt vezére, legyőzte a német Máté Pistát s kényszerítette azt a legmegalázóbb békefeltételekre. Mind a ketten mosolyogtak, de szívéük mélyén mindketten mélyen megvoltak indulva, mikor a régi emlékek szóba kerültek.

Elek bort s ennivalót hozatott ifjúkori pajtása számára. Pista egy darabig szabadkozott, de aztán helyet foglalt. Együtt poharazgattak s a bor végre megoldotta a Pista nyelvét is.

— Bizony jól tette az úrfi, hogy hazajött. Vesszendőbe, bitangba ment itt minden s ha haza nem jön az úrfi, el is pusztul az egész vagyon. De, hát ha megengedi, hogy nyíltan beszéljek, miért jár idegenben, miért él messze földön az, akinek idehaza szép vagyona, birtoka van?

— Nem olyan nagy az a vagyon, nem olyan sokat ér az a birtok, Pista, — mondotta Elek.

Máté Pista arca elborult:

— Lehet, nagyságos úrfi, lehet, hogy igaza van. Magamfajta, világtól visszamaradt, falujából ki sem mozdult ember mit tudja, hogy mi megnyit ér? Aztán meg ilyen, földhöz ragadt szegény embernek nagyon sok lehet az, ami a nagyságos urnak semmiség. De én azt mondom, nagyságos uram, szegény ember vagyok, örülök, ha nehéz munkám árán kenyeremet megkereshetem, de ha akármilyen nagy rangot, hivatalt, vagyont adnának is nekem, én ezt a földet el nem hagynám soha. Megszoktam már ennek a földjét, ennek a levegőjét, elszáradnék enélkül, mint a virág, ha nem kap esőt, harmatot... Aztán itt fekszik édesapám, anyám, nagyapám, arra messzebb, a régi temetőben meg a nagyapám apja, nagyapja. Igaz, hogy a jövő évben fölszántják a temetőt, de nekem még ott a helyén is jól esik majd járni s ha fűvet, vadvirágot látok ott a régi sírok helyén, úgy képzelem, hogy azok szólnak hozzám, kik már régen pihennek. Együgyű beszéd ez, nagyságos uram, de nem tehetek róla, ha tőlem különb nem telik.

Elek lassan kezét nyujtotta Pistának.

— Azt hiszem, — kezdte halkán, akadozva — azt hiszem, hogy kettőnk közül te gondolkozol helyesebben, de azt meg tudom, — tette hozzá határozottan, hogy kettőnk közül te vagy a boldogabb.

— Az úrfi is mindjárt boldog lesz, ha vissza-kerül, úgy elfelejti minden baját-búját, mintha soha semmi sem nyomta volna a lelkét. Aztán itt olyan kevésből meg lehet élni... Szegény emberek vagyunk, de a szívünk gazdag...

Elek fölállt helyéről és kezét nyujtott hajdani játszótársának.

— Jó éjszakát, Pista. Gondolkozni fogok azon, amit mondtál. Most Isten áldjon meg, fáradt vagyok.

Pista köszönt és Elek egyedül maradt. Nemsokára visszavonult aludni. Az öreg kulcsár hajdani gyermekkori szobáját készítette számára. És íme, bármilyen bosszús volt is lelke, bármilyen nehéz volt is szíve, alig tette le fejét a fehér párnára, rögtön elaludt.

Eleknek nagyon különös álma volt az éjjel. Úgy tetszett neki, mintha az ablakon besütő holdsugarakon egy fehér női alak röpült volna

a szobába. A halovány asszony leült ágya szélére és simogatni kezdte homlokát és Elek ebben a pillanatban ismerte meg a halovány, fehér asszonyban édesanyját.

Az anya lehajolt az ágya fejéhez és halkan suttogta:

— Sokáig késtél, de mégis eljöttél. A szíved visszahozott. Ma még azt hiszed, hogy csak hozzám és síromhoz, később megfogod tudni, hogy még másvalakihez is, ki még sokkal drágább kell, hogy legyen szíved előtt, mint az én emlékem. Nem érted, kiről beszélek? Oh drága, édes fiam, de megmérgezték, de félrevezették a te lelkedet. De nem tesz semmit... Egyszer csak megfog gyógyulni; egyszer csak világos lesz előtted minden, mit én most mondok. Te az én fiam vagy, néked értened kell, amit az én lelkem szól hozzád. Ha most nem, hát később... Majd eljössz síromhoz és megmondod, ha megértettél...

Azzal elröpült és vége volt a látomásnak, Szitnyay Elek reggel kábultan nézett körül. Tudta, hogy álmodott, de valami különös édes hűvös-séget érzett forró homloka közepén, ott azon a helyen, ahol édesanyja, álmában megcsókolta.

VII.

Korán reggel indult el Szitnyay Elek, ki a falusi temetőbe, édesanyja sírjához. A kis csöndes temető közepén volt a sír, rácsos kerítéssel körülvéve. Elek kinyitotta a kis ajtót és megállt a sír mellett. A fű már zöldülni kezdett a hantokon és Elek nem a megsemmisülésen gondolkozott, hanem a feltámadáson.

Egyedül volt a temetőben, teljesen egyedül. Ilyen korán, ki jönne ki halottját látogatni? A falusi embernek különben is sokkal több a baja, gondja, semhogy gyakran fölkereshetné elköltözött szeretteit. Eleket nem zavarta senki. Lelke előtt megjelent az a halovány arc és látta a kék szempárt, amint ránéz az egyetlen gyermekére, aztán megint eszébe jutott a régi kép: «senki sem fog téged az én szeretetemmel szeretni.»

— Ha most tudná, hogy itt vagyok, hogy elhoztam szívem forró háláját neki! És Elek érezte, hogy forró könny nedvesíti meg szemét s lelke még sokkal nehezebb lesz, mint volt. Azt hitte megkönnyebbül és jobban érzi magát, ha itt az anyja koporsója felett elsírja könnyeit, de nem úgy volt. Szorongó szívvel jött és nehéz lélekkel távozott.

A kis falu is mozgolódni kezdett, mikor visszatért a temetőből. Az emberek siettek dolguk után és Eleket mindenütt nagy tisztelettel és szeretettel üdvözölték. Elek nyájasan viszonzta az üdvözlést, de közben folyton körülnézegetett és mindjárt látta, hogy a faluban nagy a szegénység. A házak omladoznak, a gazdák, úglátszik, nem igen tataroztatják, a kerteket elhanyagolták, a széles, poros úton alig van egy-két fa, az is félig kiszáradóban.

Mikor hazaért a kastélyba, lement az öreg kulcsár lakásába és meglátogatta a jó öreg Lina nénit, ki valaha olyan sok szép mesét mondott neki.

— Csakhogy hazajött az úrfi, — örvendezett az öreg asszony, már, tetszik látni, fel is keltem az ágyból, a nagy öröm meggyógyított. Nem vagyok már beteg, dehogy is vagyok az . . . Elfelejtettem, hogy valaha az ágyat nyomtam. Föl is akartam menni a kastélyba, hogy az úrfit üdvözljem, de az uram nem engedte, hogy így, meg úgy gyöngé vagyok. Dehogy vagyok én gyöngé, Elek úrfi, csakhogy itt láthatom. Úgy-e most már velünk is marad mindig?

— Persze, hogy velünk marad, vágott szavába

László. Van is öröm a faluban, mióta megtudták, hogy a nagyságos úrfi lejött. Bizony nemcsak a birtoknak, de a falu népének is kell a gazda, úrfi. Kell, aki vezesse, oktassa, tanítsa őket. Mit tegyen a szegény falusi nép egyedül, magára hagyatva, ha a nagy urak mind Bécsben mulatnak?

Hirtelen elpirult, mert félt, hogy megsértette fiatal gazdáját, kit pedig életénél is sokkal jobban szeretett.

— Hiszen nem Elek úrfira értettem én egészen. Dehogy is, a világért se méltóztassék reám megharagudni. Én tudom, hogy a többi urak is majdnem mind így tesznek. Üresek most a nemesi kastélyok mindenfelé. Az urak fent laknak Bécsben, a szegény nép meg egyedül, magára hagyatva pusztul, sínylődik...

— Valóban, — szólt Elek gondolkozva — ennek a falunak nagyon szegényes és elhanyagolt képe van.

— Majd másként lesz ezután, ha a nagyságos úrfi itthon marad. Pusztul a nyáj őrző nélkül, pusztul a magyar, hej, ha ura, gazdája cserben hagyja idegen, fényes élet kedvéért... Ne méltóztassék haragudni, öreg ember vagyok s nem értem a mézes-mázos beszédet. Ami szívemen,

az a számon, de a nagyságos úrfiért ma is négyfelé vágatnám magamat.

— Tudom, öreg, — bölintott Elek elgondolkozva. Azon gondolkozott, hogy bizony mind ráillik, amit az öreg László vádképen a magyar urakra mondott! Vagy gondolt-e ő a fényes Bécsben erre az elhagyott kastélyra, erre az elhagyott, pusztuló, halálra ítélt népre?

— Hej, de más világ lesz itt, — áradozott az öreg László, — egy pár év múlva úgy kicsinosodik a falu, mint amilyen régen volt a Szitnyay uraságok életében. Mert nem volt ám szegény, földhözragadt itt a népség, lassankint vált azzá, hogy senki sem gondolt vele.

Eleknek még mindig nem volt ereje odaállni az öreg elé és elmondani neki, hogy nem azért jött ide, hogy lent maradjon. Hogy nincs egyéb terve, mint minél előbb túladni ősei földjén és ott fent Bécsben elkölteni a pénzt, mit azért a birtokért kapott, melyet az első Szitnyayak karddal, vérük hullásával szereztek. Igen, ő vissza akar menni Bécsbe, aztán hadd boldoguljon ez a nép, ez az ország, amint tud, neki ott a fényes *császárvárosban* kevés köze lesz a dologhoz.

Hallgatott, nem mert szólni, vagy talán már

megingott lelkében az elhatározás, már maga sem tudta, mit akar?

Elbúcsúzott az öregtől és megint visszament a kastélyba. Sokáig járt-kelt a kongó nagy termekben, gondolkozott, tépelődött. Immár nem látja a dolgot olyan könnyűnek, mint Bécsben hitte. Ott még csak arra gondolt: eladom a birtokomat s ezzel megszabadulok minden gondtól, minden bajtól, minden vesződéstől. Ma már úgy érezte, hogy lelkének egy része is odavész a birtokkal együtt.

Később lement az ősi kriptába és imádkozott lent édesapja sírjánál. Most, hogy e hűvös, sötét helyen járkált, nagyon jól megértette, hogy miért kíváncszott ki édesanyja a kis falusi temetőbe, az Isten szabad ege alá, az illatos vadvirágok s a zümmögő kis méhek közé... Világosság, fény, virág illette meg ezt a szelídlelkű, költői szívű asszonyt, még a sírjában, még a haló porában is.

De azért Elek nem hiába járkált a komor kriptában sem. Édesapja koporsója mellett egy imát mondva, sorra ment a többi koporsók közt. Ott volt a nagyapja koporsója, aztán következett volna a dédapáé, de ehelyett csak egy kis márványemlék állt, melyre fekete betűkkel ez volt

vésve: meghalt és eltemettetett Rodostóban, mint a nagyságos fejedelem, II. Rákóczi Ferenc hűséges híve. Szitnyay borus arccal ment tovább. A családban az volt szokás, hogy a másutt meghalt és eltemetett ősöknek is emléket állítottak egy-egy kis márványtábla alakjában. Itt lelte meg Elek egyik ősének tábláját, ki mint a nemzeti fölkelés harcosa börtönben, nehéz láncok között pusztult el; itt lelte meg a másodikat, ki Thökölynek volt embere és vérpadon végezte be életét... S mentől tovább hatolt a szomorú épületben, annál nehezebb lett a lelke, annál viharosabban vert a szíve. Ez a rövid séta megértette vele hazájának történetét, azét a szerencsétlen országét, hol folyton a legkiválóbbaknak, legnemesebbeknek kellett áldozatul esni az emberfeletti nagy harcban, melyet jogainkért és szabadságunkért folytattunk.

És most, mintha a síma, udvarias, finom bécsi népet is más színben látta volna. Mintha a kesztyűs, simogató kezek mögül hirtelen elővillant volna a hegyes, gyilkos, vérengző köröm. Mintha a nyájas mosoly, a kegyes jóindulat álarca alatt, ott látta volna a gőgös, parancsoló, könyörtelen zsarnokot, amint halálba, börtönbe küldi a nem-

zet jeleseit és pusztulásra ítéli az egész országot. A fényes báli termek és nyájas urak és hölgyek helyett csatamezők jelennek meg előtte, csatamezők legyilkoltakkal, hörgő haldoklókkal, kik mind nemzetük szabadságának védelmezésében pusztultak el. Szitnyay úgy érezte, hogy fojtogatja a levegő, szédülni kezdett, támolyogva ment fel a lépcsőn és amint kiért, félig aléltan ült le az egyik kerti padra, egy nagy fa alá.

Az öreg kulcsár, László, épen arra járt és aggódva hajolt fiatal ura felé:

— Elszédült a nagyságos úrfi, nem csoda, nagyon éles itt a levegő...

Elek halálsápadtan, de mosolyogva nézett a kulcsár arcára.

— Azt hiszi, László bácsi... Lehet, hogy igaza van... A levegő... lehet. Én magam is úgy érzem, hogy egész szervezetem átváltozott, hogy teljesen más, egészen új ember lettem, mióta itthon vagyok, ebben a levegőben. A magyar levegőben.

VIII.

Még aznap délután egy küldöttség jött fel a kastélyba. A küldöttség a falu öreg embereiből

volt összeválogatva és Máté Pista édesapja, Máté József beszélt Eleknek.

— Nagy a mi szívünk öröme, hogy urunk visszaérkezett. Mintha csak a tulajdon édesapánk tért volna vissza hozzánk. Úgy jövünk, mi a nagyságos úrhoz, mint a gyermek az apjához, bizalommal és szeretettel s kérve-kérjük, ne hagyjon el többé minket soha.

Elek könnybelábadt szemmel hallotta, hogy ezek az ősz, öreg emberek, úgy néznek ő reá, mint gyermek az apjukra. Szíve csordultig megtelt érzéssel és csak annyit felelt:

— Rajta leszek, hogy ne csalódjanak bennem kegyelmetek, most egyebet nem mondhatok.

Még maga sem tudta, mit fog tenni s ígérettel nem akarta magát lekötöni. A küldöttség nem is volt nagyon megelégedve a válasszal. S alig hagyták el a nagy kertet, mindjárt beszélgetni kezdtek a dologról:

— Miért nem mondta, hogy köztünk marad, — mondta az egyik.

— Igen, igen, — felelt a másik, ezt kellett volna mondania, a mi beszédünkre.

De az öreg Máté megnyugtatta őket:

— Nem hallottátok? Rajta leszek, hogy ne

csalódjanak bennem. Meglátjátok, hogy nem is fogunk benne csalódni. Nyugodjatok meg, minden jóra fordul.

Az emberek jóval nyugodtabbá lettek s mesélni kezdték, hogy Szitnyay örök időkre elhagyja Bécs városát és leköltözik hozzájuk.

Elek azalatt háborgó lélekkel, felzaklatott szívvel járt fel s alá a nagy kertben. A kis kerti lak előtt megállt egy pillanatra, mert a háztető alatt sok-sok apró kis fészket látott. Fecskefészkek voltak, a kis apró madarak lakásai, kik most messze Afrikában vannak, nemsokára készülnek hazafelé. Elek csak nézte az apró kis fészkeket s folyton csak a madáron járt az esze, mely világrészeket átröpül, tengereket átszel, hogy megint hazájába juthasson, hogy itt költthesse, nevelhesse magzatát. Miért? Hiszen ott messzi idegenben kékebb az ég, enyhébb a levegő, melegebb a nap... De a kis fecske mégis neki vág a bizonytalannak, a nehéz útnak és röpül hazafelé... Ott a messze idegenben csak tel, csak szükségből lakik, de hazát itt épít, fiókáit itt neveli fel.

Szitnyay elfordult a kis kerti laktól és sápadtan, összeszorított ajakkal járt fel s alá. Mire gondolt,

mit érzett, ki tudná megmondani? Talán ő maga sem birta volna szavakba önteni, ami lelkén átviharzott.

Annyi bizonyos, hogy mikor Balázsy Péter uram estefelé nagy mézes-mázos beszéd közt beállított, hogy így, meg úgy... ámbár a birtoknak most nincs ára, nincs értéke, még ha ajándékba adják sem kell senkinek, de ő, már mint Balázsy uram, hajlandó gyámfiának azt a szíveséget megtenni, hogy megszabadítja ettől a fölösleges és kellemetlen tehertől; kap érte pénzt s azt vígan elköltheti Bécs városában s ennek az országnak akár felé sem néz többet. — Balázsy Péter uram csak eddig jutott el mézes-mázos beszédében, mert Elek hirtelen közbe vágott:

— Még nem határoztam el magamat. Előbb megakarom beszélni a dolgot Borbála nénivel.

Balázsy uramnak erre a mondásra nagyon hosszú lett a képe. Bizony ő senkitől sem félt annyira, mint épen Domokosnétól. Tisztában volt azzal, hogy az okos, életrevaló asszony nagyon is tisztán látja az ő önző szándékát. Megijedt hát a hírre, hogy Elek épen Borbála nénivel akar tanácskozni s mindent megtett, hogy szándékáról lebeszélje a fiatal embert:

— De édes uramöcsém, mirevaló mindez? Hidd el, a dolognak semmi értelme. Én megadom, amit adhatok, mástól annyit sem kapsz.

Elek a fejét rázta és nyugodtan csak annyit válaszolt:

— Meg kell a dolgot gondolnom, urambátyám.

— De édes fiam, nincs ezen mit gondolkozni. Hiszen tudod, hogy csak javadat akarom. Aztán meg minek törnéd magad a nagy utazással? Borbála nénéd messze lakik lent Erdélyben, Háromszéken. Mit gondolsz, fiam, olyan könnyű oda eljutni? És ha elmegy, mit érsz vele? Olyan kíváncsi vagy az öreg asszony zsémbes zsörtölődésére?

— Ő az anyám édes testvére, — felelt komolyan Elek — és kötelességem meglátogatni, ha már haza jöttem.

— No, hát ha már erről beszélünk, ennek a hazajövetelnek nem volt igen sok értelme. Elrendeztem volna én a dolgotat úgyis. Minek törted magad ezzel a hosszú úttal? Ha valaki fent élhet Bécsben, mint a császári udvar kegyeltje, mit akar itt ebben a sáros, szegény országban, amely...

— Amely a hazája, — vágott közbe kemény hangon Elek. — Balázsy Péter uram riadtan né-

zett gyámfiára. Ez a hang, ez a fejtartás nagyon meglepte. Sok mindenre elvolt készülve, de egy ilyen hang, egy ilyen kijelentés, királynő test-
őrének ajkáról... Ej, ej, ez mégis csak különös, mi történt ezzel a fiúval? Balázsy Péter uram kedvetlenül vakarta meg a tarkóját. Ebben a pillanatban jutott először eszébe, hogy talán még sem lesz olyan könnyű az ősi Szitnyay birtokot magához kaparítani.

S hozzá még ez a makacs fiú mindenáron beszélni akar Domokosnéval, nem sajnál ezért a kis atyafiságos beszélgetésért akkora utat megtenni. Balázsy uramnak nagyon savanyú lett az ábrázata. Még megpróbálta példálózással lebeszélni az ifjút, de mikor látta, hogy nem megy, sóhajtva bár, de belényugodott a dologba.

Elek alig várta, hogy gyámja távozzék és egyedül maradhasson a gondolatával. Ezen az éjszakan keveset aludt, csak reggel felé szenderült el. Ekkor megint érezte, hogy az a halovány arcú asszony, az édesanyja, ott ül ágya mellett és szelíden mosolyog reá.

— Indulj, fiam, — hallotta a szelíd, biztató hangot — indulj Isten nevében, az én szeretetem kíséren utadon. Még nem lelted meg a helyes

utat, még nem lelted meg a magyar szívedet, de jó úton haladsz, csak ezen menj előre, ne hadd magad eltántorítani. Mire visszajössz hozzám, a sírom tele lesz színes mezei virággal s a te szíved meg telve lesz friss, egészséges, hozzád illő, igaz érzésekkel. Hozd ki ezeket az érzéseket a a síromhoz, fiam! . . .

Elek fáradtan nyitotta ki szemét. A szobában nem volt senki, de az ablakon diadalmasan, fényesen ragyogott be a tavaszi napsugár.

IX.

Akkoriban bizony nem úgy ment az utazás, hogy az ember gyorsvonatra jegyet váltott, aztán kényelmesen beledobta magát a kocsi puha párnáira és az ablakból nézte a mellette elszáguldó vidéket, melyből, a gyorsvonat örült futása mellett, alig lát valamit. Jó alkalmatossággal, váltott lovakkal jó tíz napba telt el, míg Szitnyay Elek leért Háromszékre, a Borbála néni birtokára.

De legalább jól körülnézett, jól meglátott mindent. A végtelen rónát, a szelíd hajlásu dombokat, majd az egyre növekedő hegyóriásokat. Szíve viharosan dobogott, mikor a kocsiból körülnézett. Milyen szép ez az ország, Istenem, és milyen sze-

rencsétlen! . . . Mennyire rá van szorulva fia szeretetére, hogy megint erőre, megint életre kapjon!

Borbála néni nagy örömmel fogadta öccsét. Még mindig lábbadozó beteg volt kissé, de amint Eleket megpillantotta, elfelejtette a jó asszony minden baját. Elfelejtette, hogy Elek milyen kemény, kegyetlen levelet írt neki, csak azt látta, hogy a szegény meghalt Mária fia áll előtte és meleg szeretettel ölelte keblére testvére gyermekét, mintha csak tulajdon vére volna.

Juliska is szépen fölserdült hajadon lett a lefolyt évek alatt. Kezet adott unokabátyjának, szíves, nyájas szóval mondván:

— Isten hozta, kedves bátyám, érezze magát úgy köztünk, mintha édesanyjához és édes testvéréhez vezérelte volna a jó Isten.

Elek szeme könnybe lábbadt a meghiúsultságtól. Milyen keveset gondolt ő ezekre az áldott, jó emberekre, legközelebbi vérrokonaira s íme azok mindig milyen nagy szeretettel őrizték emlékét. Borbála néninek még nem volt szabad sokat járni, így Juliska vezette el a szépen gondozott nagy kerten át, ki a mezőre. Ez nem az alföld végtelenbe vesző mezője volt, hanem dombos, hegyes vidék, kedvesen tagolva. A kis falu úgy feküdt a

hegyek alján, mint az óriás ölében a gyermek. Elek és Juliska felmentek egy közeli hegyre s innét néztek le a piros cserepes falura. Milyen szépen gondozott, tiszta, fával beültetett kis hely volt ez a falu! Bizony egészen más volt a képe, mint a büszke Szitnyayak ősi fészkének. Mikor visszafelé jöttek, a falun keresztül vezette Juliska a vendéget és Elek nem látott mást, mint rendszeren öltözött, tisztességtudó embereket, vidám, piros arcu gyermekeket, megelégedést, jólétet mindenütt, ahova csak nézett.

Íme, ez a magyar falu, ez a magyar nép, ha szeretet és gondosság veszi körül, — gondolta magában a fiatal ember.

S azalatt a két hét alatt, míg a kis háromszéki faluban lakott, hej de sok mindent tanult Szitnyay Elek! Ennek a két hétnek emléke bevésődött lelkébe, nem is törölte azt onnan ki többé soha semmi, semmi.

Látta Borbála nénit, amint szeretettel, ügyesbajos gonddal foglalkozik minden jobbágyának dolgával, bajával. Higgadt, józan elmével, szerető szívvel, segítségére kész kézzel áll mellettük, ha hozzáfolyamodtak segítségért. Látta Juliskát, amint maga köré gyűjti a gyermekeket, tanítja, oktatja

őket türelemmel, szeretettel, gondossággal és látja, hogy a hála magja mint nő, mint erősödik te-
rebélyes, nagy fává, mely alá oly jó, oly biztos
huzódni, ha veszély fenyeget bennünket.

A magyar nép lelke telve van a legnemesebb in-
dulatokkal. Adós nem marad senkinek, sem urá-
nak, sem királyának. Milyen baj, hogy olyan
sokáig félre ismerték!

Ezalatt a két hét alatt Szitnyay Elek lelke
olyan nagy változáson ment át, hogy voltak pilla-
natok, mikor maga sem ismert magára. Eddigi élete,
eddig érzése, mintha teljesen eltávolodott volna
tőle, új virágok hajtottak lelkében s új érzelme-
ket fedezett föl szívében.

S alkonyatkor, ha együtt ültek a nagy ebédlőben,
elgondolkozva nézett maga elé. Úgy érezte, hogy
most lelte meg otthonát, hazáját, most hogy vér-
rokonai közt él.

— Kire gondoltál, fiam? — kérdezte barátság-
osan Borbála néni.

— Életem eddigi tévedéseire, — felelt komo-
lyan a fiatal ember.

Borbála néni intett Juliskának, hogy ne szól-
jon, ne kérdezzen semmit. Az ifjúnak magától,
magában kell eltalálnia a helyes utat.

S úgylátszik, eltalálta. Mert két hét múlva, mikor búcsúzkodni akart, Juliska félénken megkérdezte, hogy hová megy s Szitnyay Elek habozás nélkül felelt:

— Megyek az új életet megkezdeni.

Borbála néninek kipirult az arca a boldogságtól és büszkeségtől:

— Menj, édes fiam, s a jó Isten, a magyarok Istene vezéreljen utadon.

IX.

Ott fent Bécsben azalatt vígan folyt az élet, Szitnyay Elek távollétét nem is igen vették észre másutt, mint a Lessen palotában.

A szép bárókisasszony türelmetlenül várta a fiatal testőrtisztet, sőt maga az öreg báró is gyakran emlegette:

— Nem értem, mit csinál olyan sokáig abban az Isten háta mögötti pusztaságban. Egy jóízű embernek minden óra kín és gyötrellem lehet, amit egy ilyen elhanyagolt, vad országban kell eltöltenie.

A vacsoránál, hol a báró ily bosszúsan kifakadt, ott volt egy barátja, egy magas rangú katonatiszt, ki kételkedve csóválta meg fejét:

— Kedves barátom, elfelejtkezel egy dologról, arról, hogy az a vad és műveletlen ország ezeknek az embereknek hazájuk...

— Ej, gyerekség, Szitnyay Elek gyermekkorától nem látta azt a földet, melyen született.

— Lehet, de mégis ott született s ki tudja, miféle emlékek szunnyadtak lent a lélek mélyén, melyek a régi környezetben megerősödtek...

— Csak nem akarod állítani, hogy akad olyan bolond, ki innét, a nagy császárnő fényes udvarából lekiváncozik a pusztuláshoz, a szegénységhez, a nyomorúsághoz...

— Én nem állítok semmit. Belátom, hogy az ilyen vágyakozás örültség, de ha helyzetekben lettem volna, minden esetre lebeszélem Szitnyay Eleket erről az útról. Ezekkel a magyar urakkal furcsán van ám az ember. Egy indulat, egy fellobbanás, a szem vérbe borul, az ököl ütésre emelkedik s a leglojálisabb, leghűbb császárpárti ember vadkurucként áll veled szemben...

— Csak nem akarod azt mondani, hogy Szitnyay, akit a nagy császárnő legkegyelmesebben kitüntetett, akit leányom kezével akartam megtisztelni, elfelejtkezhethnék magáról és a trón iránt tartozó hűségről?

— Semmit sem akarok mondani. Szitnyayt magam is kedvelem s én sajnálnám legjobban, ha végzetes változás történt volna lelkében. Mindamellett is, még egyszer állítom, hogy a magyar embert mindig veszedelmes magyar földre, magyar levegőre küldeni. Olyanhamar elfelejti azt a sok jót és üdvöst, amire itt tanították és olyan hamar lelkébe szedi a sok kárhozatos eszmét és érzést, miért elődeinek vérpadon kellett lakolniok. Ismerem egy igen derék, fiatal magyar urat, itt élt Bécsben köztünk, mindenki szerette, tisztelte, becsülte. Akkoriban még felséges császárnőnk édes apja ült a trónon és mindenkinek élénken emlékezetében volt az a sok keserű seb, amit a kurucok garázdálkodása és Rákóczi hűtlensége ütött a birodalom szent testén. Az ifjú magyar egyik nagybátyja is lázadó kuruc vezér volt, ama Rákóczinak egyik generálisa. Elkobozták minden jószágát s ő maga Rodostóban halt meg. Halála előtt azonban elküldött egy csomó írást unokaöccsének. Mint később megtudtuk, ez az írás napló volt a kurucháborukról, majd a későbbi bujdosásról és a rodostói életről. Olvasni nem olvastuk az átkozott írásokat, csak egyik kémünk értesített róla, hogy mi volt benne. S íme a betűk meg-

mérgezték a szegény ifjú lelkét. Még ma is sajnálom, mert jeles képzettségű, derék ifjú volt. Elégedetlen, keserű ember lett. Hiába kecsegtették szép jövővel, nagy állással, előkelő házassággal, egy szép napon összepakolt, hazament Magyarországra, ott élt műveletlen és tanulatlan jobbagyai közt, falusi kastélyában s többé felénk sem nézett. Látjátok, még be sem szívta a magyar levegőt, már a nyomorult betű is megronthatta lelkét, hát még aki visszamegy, a régi emlékek közé!

Lessen kissé komor arccal nézett maga elé, de aztán fölvonta vállát és erőltetett könnyedséggel szólt:

— Akiről te beszéltél, az egy beteges ábrándozó lélek lehetett, de Szitnyay Elek ép, erős, egészséges ember s nem fog elkövetni ilyen menthetetlen balgaságot, mely egész pályáját tönkretetheti. Nem, ez lehetetlen... Én jól ismerem őt s nem csalódhatok benne... Szitnyay Elek visszafog jönni!

Ebben a pillanatban kinyílt az ajtó és az inas hangosan jelentette, hogy Szitnyay Elek úr van itt és kívánja tiszteletét tenni.

A báró diadalmasan kiáltott föl:

— No, hát nem mondtam? Jöjjön, jöjjön, ked-

ves fiam, — sietett Elek felé, egyszerre nyujtva a fiatalembernek mindkét kezét. Én tudtam, hogy nem fogok önben csalódni...

Elek kissé elfogódottan nézett maga körül. Olyan sok változás történt vele az utóbbi időben, hogy nem igen értette, mint került ő ide a Lessen báró fényes szobájába.

— Jósága nagyon lekötelez, báró úr, — kezdte most már nyugodtabban — ez fölbátorít arra, hogy nyiltan, őszintén beszéljek jövődő terveimről.

— Csak beszéljen, édes, kedves fiam, csak beszéljen, az édes apja nem hallgathatná nagyobb jóindulattal és szeretettel, mint én hallgatom.

— Köszönöm, báró úr. Kegyelmességed jósága fölbátorít arra, hogy én is fiúi nyíltsággal szóljak. Én messze akarok költözni, hazámba, Magyarországra és megakarom kérdezni Adél bárókisasszonyt, hogy hajlandó-e mint feleségem, velem jönni és Magyarországon élni?

— Nem mondtam? — csattant föl a katonatiszt, — míg Lessen uralkodni akart magán:

— Kedves fiam, meggondolta-e, mit cselekszik? Meggondolta-e, hogy ha Bécsset itthagya, szakít állásával, összeköttetéseivel, mindennel, mi eddig önnek kedves volt?

— Meggondoltam és haza akarok menni.

A báró hangja élesebb, erősebb lett:

— És meggondolta-e, hogy micsoda élet vár majd önre, ha lemegy a kietlenbe, a pusztaságba, az elhagyatottságba?

— A hazámba megyek, báró úr. Arra a földre, hol élt, halt, küzdött minden vérem, minden hozzátartozom. Arra a földre megyek, mely hozzám tartozik, mint ahogy enyim a szívem, a lelkem, az öntudatom. Az a föld megszólalt és hív engem magához és én sehonnai, hitvány ember volnék, ha meg nem érteném hívó szavát, ha meg nem érteném, hogy szüksége van reám, épen azért, mert szegény, elhagyatott és szerencsétlen; ha meg nem érteném, hogy nem szabad tétováznom, hanem szívem minden szeretetét, lelkem minden erejét neki kell szentelnem.

A báró sápadtan nézett farkasszemet a fiatal-emberrel, aztán halkán mondta:

— Ha így van, akkor mi végképen elvesztettük önt. Sajnálom, igazán sajnálom, mert őszintén kedveltem önt s nekem úgy tetszik, hogy most vesztébe rohan. Mégegyszer kérem, gondolja meg a dolgot.

— Én már határoztam, báró úr.

— Akkor hát Isten önnel.

— Ez a bárókisasszony válasza is?

Lessen elgondolkozva nézett maga elé.

— Ne higgye, hogy rossz, zsarnok apa vagyok. Bármennyire kárhoztatom is jövőendő terveit, de leányomnak megadom a szabad választás jogát.

Pár pillanat múlva a báró leányával tért vissza. Adél szeme kivolt sírva, látszott, hogy már tud mindent.

— Apuska elmondta nekem, hogy Magyarországra akar költözködni. Igaz ez?

— Igaz.

— És ha kérem, ha nagyon kérem, hogy változtassa meg tervét...

— Nem tehetem, az érzéseim sokkal erősebbek, mint én magam. Boldog volnék, ha ezzel a lépésemmel nem kellene az ön jóindulatát is elveszítenem. De határozatomtól nem állhatok el semmi áron.

— De hiszen én nem tehetem... Aközött a vad nép között, ott abba a műveletlen országban élni...

Szitnyay mélyen meghajolt:

— Most már én veszek búcsút, kisasszony. A mi lelkünk sohasem értheti meg egymást. Ami

önnek műveletlen ország, az nekem édes, imá-
dott, drága, azok a vademberek testvéreim. És
mentől nyomorultabbak, mentől többet szenved-
tek eddig, annál közelebb állnak most szívemhez.
Isten önökkel!

Ez volt a búcsúszava Szitnyay Eleknek s többet
nem is látták őt a bécsi társaságban. Egy dara-
big suttoztak, kérdezősködtek felőle, aztán mikor
megtudták, hogy hazament Magyarországra a pa-
rasztjai közé szántani, vetni, elveszett embernek
tartották, kiről nem érdemes beszélni. A hálát-
lan! Így viszonzta a bécsi előkelő társaság jó-
indulatát, a nagy császárnő kegyes leereszkedését!
Minden ember boldog lett volna helyzetében, ő
meg félre áll, hazaszalad parasztjobbágysai közé...
Ne is beszéljünk róla... Pedig maga a nagy
császárnő is szóba hozta még egyszer Lessen báró-
nak a dolgot, mikor egy fényes ünnepségen megint
szembe került, kedves régi, hű emberével.

— Nagyon örülök, hogy látom, kedves báró.
Már régen megakartam öntől kérdezni, mi lett
abból a fiatal testőrtisztból, abból a Szitnyay
Elekből, ki oly sokat táncolt tavaly az ön sze-
retetreméltó kedves leányával?

— Elzüllött, tönkrement, felséges asszonyom,

nem érdemli meg felséged legmagasabb érdeklődését.

A császárnő arcára felleg borult.

— Sajnálom, igazán sajnálom, mert jóra való ifjúnak látszott, sok szépet vártunk tőle. Hiába, folyton csalódás éri az embert.

— Valóban felséges asszonyom, nekünk is nagy csalódás volt... Mi tagadás, szenvedtünk is a dolog miatt, mert az ifjút már a családhoz tartozónak néztük. No, de a jó Isten vigasztalást küldött és Adél leányom íme boldog menyasszonya Harden grófnak.

— Hallottam — mosolygott a császárnő kegyesen, — és szerencsét kívánok önnek, kedves báró. Amit régen mondtam, azt most is állom, kedves gyermeke lakodalmán nászasszony akarok lenni.

Egy földig érő meghajlás s a nagy császárnő mosolyogva megy tovább, hogy kegyes jóságával elhalmozza híveit. Szitnyay Elekről nem beszél többé itt senki. Hálátlan, tönkrement, félbolond, többé a nevét sem fogják kiejteni. Mindenki a császárnő mosolyát lesi, mely éltet, melegít, világít, miként a napsugár. S akire a kegyes mosolynak egy sugára esik, az üdvözültnek nevez-

heti magát már e földi életben is. S hinné-e valaki, hogy akadt egy félbolond magyar, ki megszökött a fény, a pompa, a boldogság elől és hazament elevenen eltemetkezni? És szól a zene, táncoljunk tovább, a császárnő szeme kegyesen pihen hívein s senki sem veszi észre egy bolondos, magyar ifjú eltűnését, sem azt, hogy egy sarokban komor arccal, halkán beszélget néhány fiatal testőrtiszt... Ugyan, mi vont olyan sötét redőt a homlokukra, ebben a ragyogó, fényes társaságban? Vajjon ki érti suttogó, szomorú szavukat? A zene egyre hangosabban szól s elnyeli az ifjak szomorú suttogását. Senki sem sejti, hogy ezek a komoly arcú ifjak elmaradt, szegény, de nekik oly édes hazájukról beszélnek; hogy a halk suttogás valaha szilaj mennydörgéssé fog válni, melyben az öntudatra ébredt magyar nemzeti méltóság szólal meg... Csak mulassatok, táncoljatok tovább s ha eltűnik egy-egy magyar úr vagy cifraruhás gárdista, mulassatok, nevessetek rajta, hiszen ti nem sejthetitek, hogy kik ők; hogy ők a halálos dermedésben fekvő nemzet felébresztői, serkentői, új, diadalmas életbe vivői.

X.

Öt esztendő telt el azóta, hogy a nagy császárnő, Mária Terézia öfelsége mégegyszer és utoljára érdeklődni kegyeskedett az iránt, hogy miért tűnt el a fiatal gárdista: Szitnyay Elek a bécsi társaságokból. Azóta senki sem beszélt többé az ifjúról. A szép Adél bárókisasszony is férjhez ment s Szitnyay Elek hirtelen eltűnésével nem törődött senki, senki. Hazament — paraszt lett belőle és ezzel vége.

Mi azonban, kiket jobban érdekel az új ösvényre lépett ifjú gárdista élete, nézzünk le egy kissé Szitnyára. Bizony nagy változás mindenütt. A kastély szépen tatarozva, a kert rendbehozva, mindenütt látszik a jó gazda keze, ki szereti a rendet, a munkásságot, a szorgalmat s ki maga jár elől a jó példával jobbagyai előtt.

Hát az a sok virág, a falu csinosan, tisztán öltöztetett gyermekei, a nyájas mosoly az emberek arcán, vajjon mit jelent? Bizony nem egyebet, mint hogy három év óta asszony van az ősi Szitnyay házban, kedves, vidám, jólelkű, nemes-szívű asszony. Szitnyay Elek feleségül vette a Borbála néni egyetlen leányát, Juliskát.

Azóta csupa derű, csupa napfény a hajdanta oly komor Szitnyay kastély. Juliska mint kedves, jóságos tündér járt itt is, meg a falu népe között is, kik kivétel nélkül mindnyájan bálványozzák.

Bizony ez a falu is másként fest, mint ezelőtt öt évvel. Rendes, takaros, kis házikók, sok új ültetésű fa, minden kis ház ablakában virág, jeléül annak, hogy a szegény nép mennyire szereti és becsüli a szépet, csak fel kell világosítani őt annak jelentőségéről. A gyermekek nem szaladgálnak sárosan, piszkosan az utcán. Takarosak, vidámak, szorgalmasak. A kastély asszonyának különös gondja van reájuk, mert senki sem áll szívéhez oly közel, mint az ártatlan kisdedek.

A falu asszonyai sem töltik hiábavaló fecsegéssel az időt. Juliska sok minden ügyes kézimunkára tanította őket. Házuktáját szépen feldíszítik és még pénzt is kereshetnek vele. Juliska sok mindent tanult édesanyjától, kinél egész Erdélyországban nem volt jobb gazdasszony és hej be jó hasznát veszi most annak, hogy olyan ügyes és erélyes tanítója volt, mint édesanyja! Szitnyay Elek együtt dolgozik feleségével és gazdaságukról úgy beszél mindenki, mint mintagazdaságról,

melyről példát kell venni minden jó magyar embernek.

Csak Balázsy Péter uram bosszankodik, hogy elesett a Szitnyay birtoktól, melyet kézen-közön magának akart kaparítani. De hát ki törődik a Balázsy uram bosszankodásával?

Szitnyayék ugyan nem. Ők boldogan végzik dolgukat és áldják az Isten szent nevét, hogy így megáldotta fáradozásukat és láthatják munkájuk szép és áldásos eredményét. És láthatják, hogy az elhagyott nemesi kúriák mint telnek meg lassanként urakkal. Urakkal, kik eddig a külföldön éltek és hazájukkal mit sem törődtek. S íme mintha az alvó lelkiismeret fölébredt volna, a néptelen udvarok újra hangosak lesznek. Új élet, új erő árad szét a magyar földön.

Mert az Isten különös kegyelme mindig velünk volt s mikor már-már halottnak hitt bennünket mindenki, nemcsak az ellenség, de a jóbarát is, egyszerre új erő szállta meg a dermedt tagokat s a magyar nemzet megrázkódott és haladt útján tovább, mint aki érzi, hogy kötelessége élni, előre menni, mert nagy dolgokat bízott rá a végzet s a történelem.

Új tavaszi szellő lengedezett a rónán, a hegyek közt s a dermedt, tetszhalálban szendergő nemzet fölébredt és nagy léptekkel indult előre a szabadság felé.

Szép májusi napon Szitynyai Elek kiment feleségével a temetőbe, az édesanyja sírjához. A sír tele volt szebbnél-szebb virágokkal és Eleknek úgy tetszett, mintha hallaná a virágok hangját.

Hát megtaláltad magadat, megtaláltad a szívedet, édes fiam?... Oh, be boldog vagyok, hogy így van, hogy itt vagy, a mienk vagy. Csak haladj előre az új életeden, amerre a kötelességed szólít... Most vagy igazán az enyém, mióta megint magyar vagy... Az én halhatatlan anyai szeretetem és a jó Isten áldása lesz minden lépéseden, melyet az elárult országért, az elhanyagolt népért teszel...

Elek szótlánul hallgatta a virágok suttogását, aztán leszakított egy szál fehér gyöngyvirágot és tárcájába tette:

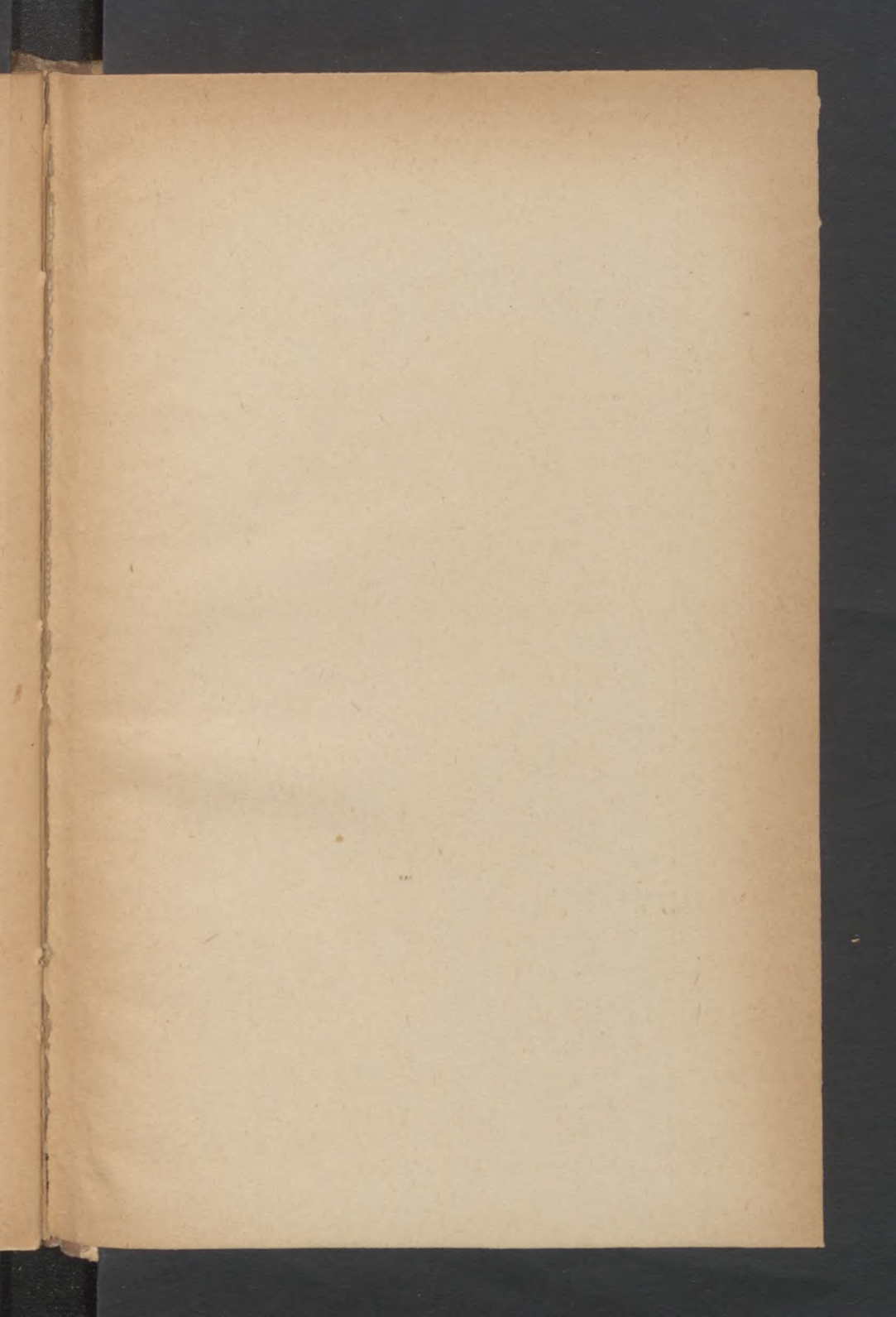
— Ezt elvisszük Borbála néninek ősszel, — mondta halkan Juliskának.

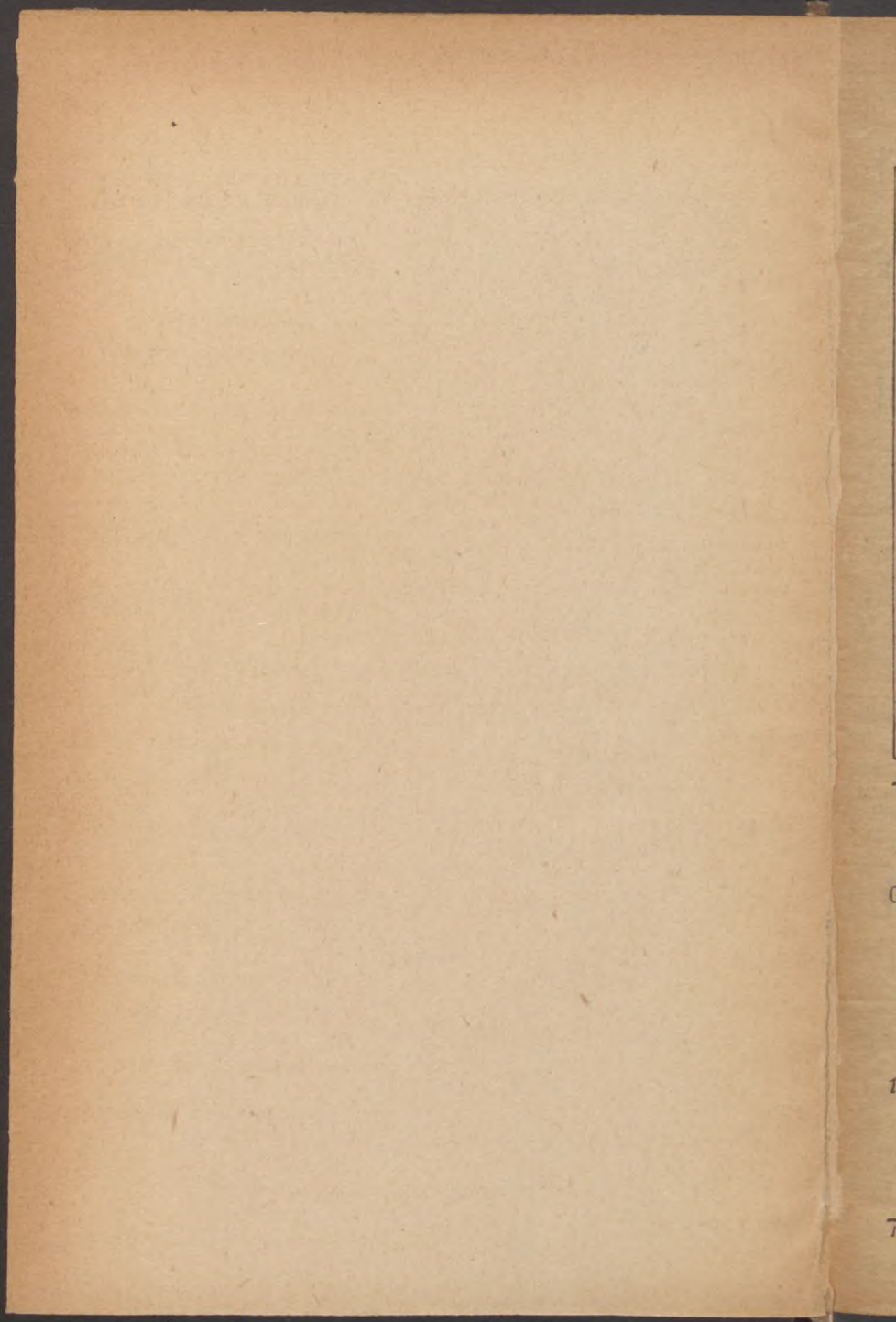
Juliska könnyes szemmel bólintott, aztán megindultak a kis temető kapuja felé. Szitynyay az ajtóból visszafordult és még egy pillantást vetett

édesanyja sírjára. Aztán, mintha mindent megértett volna, mit a néma rög, porrá vált ajkak suttogtak lelkének, fölemelt fővel, bátran, egyenesen ment tovább dolgozni az új élet útján.

GRIMM TESTVÉREK ÖSSZEGYŰJTÖTT MESÉI

Magyarba átültette
BENEDEK ELEK

Nyolc színes és sok szövegképpel

Színnyomatú egész vászon-
kötésben 5 kor. 60 fillér

BODROGI LAJOS

A regélő tulipán

Regék és mesék

8 színes és 36 fekete képpel

Ára csinos kötésben 2 K 80 f.

MESÉK ÉS REGÉK

Grimm meséinek felhasználásával

írta

KARÁDY IGNÁC

Átdolgozta **GAAL MÓZES**

16 színes és számos fekete képpel.

Ára vászonkötésben 4 kor.

Egyszer volt, hol nem volt

*A legszebb mondák, regék és
kalandos történetek gyűjteménye*

A magyar ifjuságnak elmeséli
BÁNFI JÁNOS

Számos fekete és színes képpel

Ára színnyomatú kötésben
6 korona

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

AZ EGÉRKE MESÉL...

Irta **TÁBORI RÓBERT**

Sok képpel. Ára 2 K 80 fillér

MESÉK ÉS TÖRTÉNETEK

(Kis Könyvtár, piros vászonkötésben)

Képekkel

Csinos vászonkötésben 3 K

ANDERSEN ÖSSZES MESÉI

Fordította

MIKES LAJOS

Számos színes és fekete képpel

Színnyomatú képes kötésben 6 korona

ANDERSEN MESÉI

Fordította

MIKES LAJOS

Harmadik teljesen átdolgozott és bővített kiadás

Négy színes képpel és számos fametszettel

Ára színnyomatú képes kötésben 3 korona

ANDERSEN UJABB MESÉI

Fordította **MIKES LAJOS**

Negyedik kiadás

Négy színes képpel és számos fametszettel

Ára színnyomatú képes kötésben 3 korona

Andersen a világ egyik első rangú mesélője. Alkotásai örök időkre szólnak. És milyen gyönyörűen, élvezetes, tősgyökeres magyarsággal mondja el Mikes Lajos az ő eredeti meséit. Fiatalok és öregek képzelete kevés könyvön szórakozhat, mulathat el oly szívesen, mint ezen. Fordítsd jóra minden idődet, kedves gyermekem, soh'se térj el az erény utjáról és szabad idődben olvasgass szorgalmasan Andersen meséit, a melyeknél szebbeket senkitől sem hallhatsz.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

ROBINSON CRUSOE

ÉLETE ÉS VISZONTAGSÁGAI

Irta

DEFOE DÁNIEL

HETEDIK KIADÁS

Paget Walter 120 rajzával

Vászonba kötve 4 K 80 f

Díszkiadás falemezes
kötésben 8 korona

TÖRTÉNETEK AZ ISKOLÁBÓL

Elbeszélések képekkel

Csinos vászonkötésben 3 K

MESEKÖNYVECSKÉK

9—11 éves gyermekek számára

Képekkel gazdagon illusztrált, szép nyomású ifjúsági könyvtár

Egy-egy kötet csinos kötésben 1 korona

1. Don Quichote kalandjai. Az ifjúság szám. mulatságos olvasmányul.
2. Mokandah, vagy a fiatal indián főnök. Kiadta Beniczky Irma.
3. Görög hősök története. Niebuhr után Gaal Mózes.
4. Az ifju Robinson kalandjai. Campe I. H. után. Gaal M. 34 képpel.
5. Magyar hősök és királyok. I. kötet. Elmeséli kis fiának Gaal Mózes. 35 képpel.
6. Magyar hősök és királyok. II. kötet. Elmeséli kis fiának Gaal Mózes. 34 képpel.
7. A Xa-Xa barlangi lakat. — Szent Genovéva tört. Képekkel.
8. Pápa csász az óriás. Öt mese. M. saeus után írta Gaal M.
9. Csálavér róka többrendbell csalafintaságai. Megirta Gaal M. Kaulbach 21 rajzával. Második kiadás.
10. Magyar hősök és királyok. III. kiadás. Elmeséli kis fiának Gaal Mózes. 34 képpel.
11. Regélő golya. Regék és mesék. Grimm testvérek után Beniczky I.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

A Lampel R. Kk. (Wodianer F. és Fiai) r. t. könyvkiadóvállalata kiadásában
Budapesten megjelent:

BENEDEK ELEK KIS KÖNYVTÁRA

a legkedveltebb olvasmányokat tartalmazza.

Egy-egy szám ára kötve 60 fillér.

1. Jókai M. A cseregyermek.
2. Benedek E. Mesék.
3. Gaal M. Egy plajbász története.
4. Bársony I.—Abonyi Á. A szabad ég alatt.
5. Sziklay J. Hany Istók.
6. Mosdóssy J. Az eskü.
7. Gaal M. Két falusi történet.
8. Benedek E. Várhegyi Zoltán.
9. Havas M. A bükki harang.
10. Gaal M. Az urfi.
11. Szivós B. A Hajduság.
12. Földes G. Dinka és Darinka.
13. Sárándi J. Elpusztult birodalom.
14. Csulak—Bánfi. Három ünnep története.
— Regék és mesék.
- 15-16. Kolumbán. A Magas Tátra.
17. Fröhlichné. Képzelt királyfiak.
18. Lengyel I. Magyar levegő.
19. Földes G. Szibériai képek.
20. Sziklay J. Azok a jó rációtiak.
21. Mosdóssy J. Ultravál.
- 22-23. Benedek E. Többsincs királyfi.
24. Roboz A. Történetek az iskolából.
25. Gaal M. Vig elbeszélések.
26. Versényi. Apróbb elbeszélések.
27. Csulak L. Székelyföldön.
- 28-29. Gyulainé. Tündérmesék.
30. Gaal M-né. Két ifjúsági színmű.
31. Benedek E. Két történet.
32. Mosdóssy I. Ut az ingoványon.
33. Egri Gy. Bohókás történetek.
34. Benedek E. Történetek öreg emberekről.
35. Csulak L. Mikor iskolába jártunk.
36. Mosdóssy I. A király könyve.
37. Benedek E. Budapesti gyermekek.
38. Egri Gy. Erdőn, mezőn.
39. Gerő A. Az igazság diadala.
40. Marcellus. Virág Jankó.
41. Tevelí M. A zászló.
- 42-43. G. A. Aranyszívű Bani.
44. Pintér. Leánykák.
45. Lengyel L. Történetek, mesék.
46. Palásthy. A jó barátok.
47. Mosdóssy. Egy kalap története.
48. Krúdy Gy. Kun László és egyéb történetek.
49. Londez. Egy falusi tanító naplójából.
50. Gyulainé. A csillagok birodalma.
51. K. Simó F. Négy fiu története.
52. Mosdóssy. Két oltár.
53. Tábori Róbert. A földvári szittyák.
54. Tutsek Anna. Életképek.
55. Krúdy Gyula. Pogány magyarok.
56. Benedek E. Válogatott magyar népdalok.
57. Szerelmhegyi Móczár Jolán. Regék
az északi tenger mellől.
58. Lándor T. Macskavár.
59. Lux Terka. Mesék.
60. Palásthy M. Hősleányok s egy ifjú története.
- 61-62. Kövér Ilma. Kavics kisasszony.
63. Lengyel L. Baróthy Lenke.
64. Tevelí M. Mosolygó arcok.
- 65-66. Tompa M. válogatott költeményei.
- 67-68. Vörösmarty M. válogatott költeményei.
- 69-70. Czuczor G. válogatott költeményei.
- 71-72. Tóth K. válogatott költeményei.
- 73-74. Arany J. válogatott költeményei.
- 75-76. Petőfi S. válogatott költeményei.
- 77-78. Csokonai válogatott költeményei.
- 79-80. Jókai Mór kisebb művei.
- 81-82. Garay J. válogatott költeményei.
- 83-84. Kisfaludy Sándor és Károly
válogatott költeményei.
- 85-86. Benedek E. Magyar fiu verses könyve.
- 87-88. Benedek E. Magyarleány verses könyve.
89. Lőrinczy György. Játék közhben.
- 90-91. Lengyel L. Asztalos Pál története.
92. Percs S. Gyermekekversek, köszöntők.
93. Mosdóssy I. A hol az arany terem.
94. Marcellus. Bálványos vár.
95. Kolumbán. A Barcaság.
96. Garády. Régi dicsőségünk.
97. Gaal. Az erdőben.
98. Jakab. Erdélyi szász népmesék.
99. Benedek. A székely lakodalom.
100. — Egy budapesti fiu naplójából.
- 101-102. Lengyel M. Furcsa énekek.
103. Londez E. A könyv.
104. Szivós B. Debreczen és a Hortobágy.
- 105-106. Avar P.—Benedek M. Idegen költők.
- 107-108. Lengyel M. Tanító mesék.
109. Móricz Zs. Erdő-mező világa.
110. Pásztor J. Elbeszélések.
111. Ósz J. Marosszéki székely népmesék.
112. Havas. A beszélő csipke.
113. Móricz. Sasfia meg a sasióka.
114. Sárándy. Régmúlt idők.
- 115-116. Lampérth. Rákóczi lobogója.
- 117-118. Krúdy Gy. Utazás a Tiszán.
- 119-120. Kolumbán L. Utazás a Vág völgyén.
- 121-122. Dánielné Lengyel L. Az új élet.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.